

P
D
D

POLSKIE DOKUMENTY DYPLOMATYCZNE

KOMITET REDAKCYJNY

Przewodniczący
Sławomir Dębski

Wiceprzewodniczący i redaktor naczelny
Włodzimierz Borodziej

Członkowie zwyczajni

Jan Stanisław Ciechanowski, Małgorzata Gmurczyk-Wrońska,
Bogdan Grzełoński, Magdalena Hulas, Marek Kornat, Maciej Koźmiński,
Andrzej Kunert, Paweł Machcewicz, Piotr M. Majewski, Andrzej Paczkowski,
Adam Daniel Rotfeld, Krzysztof Ruchniewicz, Małgorzata Ruchniewicz,
Ryszard Stemplowski, Jacek Tebinka, Mariusz Wołos, Stanisław Żerko

Członkowie ex officio

zastępca dyrektora PISM – Jacek Foks
zastępca dyrektora Biura Archiwum i Zarządzania Informacją MSZ
– Agnieszka Fabryczewska-Chojnacka
Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych – Paweł Pietrzyk
dyrektor Archiwum Akt Nowych – Mariusz Olczak

Sekretarz
Marcin Furdyna

POLSKIE
DOKUMENTY
DYPLOMATYCZNE

1981
styczeń–czerwiec

REDAKTOR
Piotr Długolecki

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
WARSZAWA 2021

Wydawca dziękuje Archiwum Akt Nowych i Archiwum Ministerstwa
Spraw Zagranicznych za pomoc udzieloną przy powstawaniu publikacji

© POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH 2021

www.pism.pl

OPRACOWANIE REDAKCYJNE

Dominika Charytoniuk

INDEKS OSOBOWY

Marek Rodzik

INDEKS RZECZOWY

Marcin Furdyna

REDAKCJA TECHNICZNA

PROJEKT OKŁADKI

Dorota Dołęgowska

ISSN: 2449-6774

ISBN: 978-83-66091-81-8

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH

UL. WARECKA 1A, 00-950 WARSZAWA

Druk:

Centrum Poligrafii Sp. z o.o.

ul. Michała Spisaka 37, 02-495 Warszawa

SPIS TREŚCI

WSTĘP	VII
LISTA DOKUMENTÓW	XXIII
DOKUMENTY	1
ANEKSY	1013
WYKAZ SKRÓTÓW	1029
INDEKS RZECZOWY	1041
INDEKS OSOBOWY	1055

WSTĘP

Politykę zagraniczną PRL w pierwszych sześciu miesiącach 1981 r. zdominowały konsekwencje wydarzeń wewnętrznych. Ożywiona działalność NSZZ „Solidarność”, prowadzona w kraju i za granicą, wzbudzała niesłabnące międzynarodowe zainteresowanie, stając się najistotniejszym elementem polskiej polityki zagranicznej. Napięta sytuacja wewnętrzna i nasilające się sytuacje kryzysowe (m.in. wydarzenia bydgoskie) sprawiały, że wielu polityków, wojskowych, dyplomatów i publicystów uznawało groźbę interwencji ZSRR w Polsce za coraz bardziej realną. W rezultacie tzw. polski kryzys stał się kluczową kwestią dla ówczesnych stosunków międzynarodowych. Wydarzeniem, które zostało zauważone na Zachodzie oraz w państwach bloku wschodniego, było objęcie stanowiska premiera przez gen. Wojciecha Jaruzelskiego, zgodnie oceniane jako czynnik, który może ustabilizować sytuację w Polsce.

Na działania władz polskich wpływał także stale pogarszający się stan finansów państwa, a w konsekwencji brak możliwości terminowego spłacania zadłużenia zagranicznego. Skupienie na ratowaniu upadającej gospodarki oraz coraz bardziej rozpaczliwe starania o uzyskanie kolejnych kredytów i odroczenie spłaty już zaciągniętych definiowały wiodące cele polskich działań, znacząco ograniczając pole manewru w pozostałych aspektach prowadzonej polityki. Rządzącym nie tylko nie udało się przezwyciężyć narastających od 1979 r. trudności, lecz również nie byli oni w stanie zapobiec dalszemu pogłębianiu się kryzysu. W efekcie sukces rokowań finansowych z klubem paryskim stawał się czynnikiem decydującym o tym, czy uda się ustrzec gospodarkę PRL przed całkowitą zapaścią.

Istotnym elementem ówczesnych uwarunkowań było złamanie monopolu partyjno-państwowego w polityce zagranicznej. Konieczność ustosunkowania się do aktywności NSZZ „Solidarność” i cieszących się rosnącą popularnością wizyt składanych m.in. przez Lecha Wałęsę wymagała wypracowania nowego sposobu działania i zredefiniowania modelu prowadzonej polityki. Należało chociażby ustalić sposób reagowania placówek zagranicznych na liczne podróże delegatów „Solidarności”, co skutkowało m.in. powołaniem w MSZ zespołu do spraw zagranicznej aktywności NSZZ. Starano się także wpływać na wyjeżdżających za granicę delegatów „Solidarności”, m.in. w celu złagodzenia tonu wywiadów udzielanych zachodnim mediom. Z kolei w okresie kulminacji napięcia związanego z kryzysem bydgoskim wszystkim polskim placówkom (za wyjątkiem przedstawicielstw w europejskich krajach socjalistycznych) przesłano okólnik informujący o możliwym wprowadzeniu stanu wojennego, nakazując podjęcie stosownych kroków zabezpieczających (dok. nr 283).

Kryzys polski komplikował dodatkowo i tak niełatwe relacje międzyblokowe, na które wpływ wywarła wcześniejsza interwencja ZSRR w Afganistanie, a zauważalnym skutkiem pogorszenia stosunków Wschód–Zachód były problemy w rozmowach KBWE w Madrycie i impas w wiedeńskich rokowaniach rozbrojeniowych.

Polityka zagraniczna PRL prowadzona przy istniejących uwarunkowaniach stała się siłą rzeczy wielotorowa. W relacjach z ZSRR i krajami socjalistycznymi władze polskie starały się działać uspokajająco, zapewniając o kontrolowaniu sytuacji w kraju i bagatelizując incydenty antyradzieckie. W kontaktach z krajami zachodnimi podkreślano z kolei nacisk na unikanie zachodnich ingerencji w wewnętrzne sprawy Polski i relatywizowano wszelkie zachodnie uwagi na temat represji wobec środowisk opozycyjnych. Starano się także przeciwdziałać wszelkim próbom omawiania sytuacji w Polsce przez organizacje międzynarodowe, takie jak Parlament Europejski i ONZ, przeciwdziałając również wprowadzeniu sprawy polskiej pod obrady KBWE. Zarówno w stosunkach z krajami zachodnimi, jak i socjalistycznymi, a także w relacjach z EWG i MFW zabiegano o udzielenie wsparcia finansowego i pomocy żywnościowej.

Z krajami tzw. trzeciego świata prowadzono rozmowy mające doprowadzić do uzyskania intratnych kontraktów, jednak z reguły nie przynosiły one spodziewanych rezultatów. Z jednej strony PRL zaczęła być postrzegana jako niewiarygodny partner, nierealizujący swoich zobowiązań, z drugiej zaś strony – ze względu na wewnętrzny kryzys – możliwości eksportowe i inwestycyjne Polski były nader ograniczone.

Reakcją władz na wzrost zagranicznego zainteresowania sytuacją wewnętrzną PRL było wprowadzanie ograniczeń we wzajemnych kontaktach, skutkujących redukcją liczby wizyt i przede wszystkim ograniczeniem przyjazdów

dziennikarskich. W czasie stosunkowo nielicznych pobytów delegacji zachodnich starano się przeciwdziałać wszelkim próbom nawiązywania kontaktów z przedstawicielami NSZZ „Solidarność”. Władze krajów socjalistycznych, zaniepokojone tym, co działo się w Polsce, obawiając się wytworzenia podobnych nastrojów we własnych państwach, zmniejszały dotychczas istniejące ułatwienia w wymianie turystycznej, kulturalnej czy naukowej.

Specyficzne dla polityki zagranicznej PRL były relacje ze Stolicą Apostolską i próby ich wykorzystania w stosunkach władz państwowych z Episkopatem. Na kształt wzajemnych relacji dodatkowy wpływ wywarły zamach na papieża Jana Pawła II i śmierć kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Napięcia wewnętrzne zaowocowały także wzrostem aktywności środowisk polonijnych. Z jednej strony organizacje polonijne inicjowały protesty dotyczące sytuacji politycznej, działań opozycji czy zagrożenia radziecką interwencją, z drugiej zaś strony Polonia częstokroć organizowała akcje pomocowe (zbiórki leków i żywności). Władze starały się (na ogół bezskutecznie) minimalizować kontakty organizacji polonijnych z przedstawicielami NSZZ „Solidarność” i przeciwdziałać akcjom protestacyjnym. W sprawie przyjmowania pomocy próbowały z kolei lawirować pomiędzy dramatycznym stanem gospodarki i olbrzymimi potrzebami społecznymi a negatywnymi wizerunkowo skutkami traktowania Polski jako kraju potrzebującego humanitarnego wsparcia.

W relacjach pozapolitycznych uwagę zwracają działania mające związek z kwestiami historycznymi, np. tzw. falą pruską w NRD i RFN, oraz zagadnienia związane z rocznicą zbrodni katyńskiej i rocznicą uchwalenia Konstytucji 3 maja. Kontekst historyczny był także stale obecny w relacjach polsko-żydowskich, które w dokumentowanym okresie uległy pewnej intensyfikacji.

W pierwszych sześciu miesiącach 1981 r. Polska nawiązała stosunki dyplomatyczne z Zimbabwe, które proklamowało swą niepodległość w 1980 r. (zob. dok. nr 294).

STRUKTURA MSZ

W pierwszej połowie 1981 r. roku funkcję ministra spraw zagranicznych pełnił wieloletni pracownik MSZ Józef Czyrek. Powołany na ministerialne stanowisko w sierpniu 1980 r. pozostał w rządzie również po przeprowadzonej w lutym 1981 r. zmianie na stanowisku premiera i zastąpieniu Józefa Pińkowskiego przez Wojciecha Jaruzelskiego. Czyrek był także członkiem KC PZPR, nie wszedł jednak jeszcze w skład Biura Politycznego. W składzie BP pozostał

natomiast poprzedni minister spraw zagranicznych Emil Wojtaszek, który pełnił jednocześnie funkcję sekretarza KC do spraw międzynarodowych i nadzorował (jako zastępca członka BP) prace Wydziału Zagranicznego (do 30 kwietnia 1981 r.). Kierownikiem WZ KC PZPR pozostawał (od 1977 r.) Waclaw Piątkowski¹.

W dokumentowanym okresie w ścisłym kierownictwie MSZ nie doszło do zmian personalnych – funkcje wiceministrów pełnili Marian Dmochowski, Marian Dobrosielski, Tadeusz Olechowski i Józef Wiejacz. Po odwołaniu w 1980 r. Karola Nowakowskiego nieobsadzone pozostawało stanowisko dyrektora generalnego MSZ. Nie doszło również do większych zmian na stanowiskach dyrektorów poszczególnych biur i departamentów. Funkcję dyrektora Departamentu Studiów i Programowania objął Sławomir Dąbrowa (wypełniając wakat po Józefie Wiejacz, powołanym w 1980 r. na stanowisko wiceministra). Z kolei dotychczasowy dyrektor Departamentu II Ryszard Fijałkowski (w związku z objęciem funkcji ambasadora w New Delhi) został zastąpiony przez Tadeusza Mulickiego, który tym samym przestał być dyrektorem Departamentu Konsularnego. Stanowisko to powierzono Stanisławowi Pichli.

W pierwszych sześciu miesiącach 1981 r. nie doszło do żadnych zmian w strukturze centrali MSZ, składającej się w pierwszym rządzie z departamentów terytorialnych, czyli utworzonego w 1973 r. Departamentu ds. Stosunków z ZSRR oraz Departamentu I (stosunki z europejskimi krajami socjalistycznymi), Departamentu II (sprawy Azji, Australii i Oceanii), Departamentu III (Ameryka Północna i Południowa), Departamentu IV (Europa Zachodnia), a także Departamentu V (Afryka i Bliski Wschód). Dodatkowo w skład MSZ wschodziły: Departament Studiów i Programowania, Departament Międzynarodowych Organizacji, Departament Konsularny, Departament Kadr i Szkolenia, Departament Administracji, Finansów i Inwestycji, Departament Łączności oraz Departament Prasy, Współpracy Kulturalnej i Naukowej, a także Departament Prawno-Traktatowy. W resorcie dyplomacji funkcjonowały również: Gabinet Ministra, Biuro Wojskowe, Centrum Informacji, Protokół Dyplomatyczny, Departament Archiwum i Dokumentacji Historycznej, Biuro Tłumaczy oraz Biuro ds. Socjalnych.

Strukturę MSZ w pierwszej połowie 1981 r. oraz informacje o osobach sprawujących nadzór nad poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi i wspomnianych wyżej zmianach personalnych przedstawia organigram znajdujący się w aneksie nr I².

¹ Szerzej zob. W. Janowski, A. Kochański, *Informator o strukturze personalnej centralnego aparatu PZPR 1948–1990*, ISP PAN, Warszawa 2008 oraz T. Mołdawa, *Ludzie władzy 1944–1991. Władze państwowe i polityczne Polski według stanu na dzień 28 II 1991*, PWN, Warszawa 1991.

² Szerzej na temat struktury MSZ zob. K. Szczepanik, *Organizacja polskiej służby zagranicznej 1918–2010*, Wydawnictwo Naukowe Askon, Warszawa 2012.

PODSTAWA ŹRÓDŁOWA I KRYTERIA WYBORU

Najistotniejsze znaczenie dla kwerendy prowadzonej na potrzeby niniejszego tomu miały dokumenty zgromadzone w Archiwum MSZ oraz w mniejszym stopniu w Archiwum Akt Nowych. Dzięki pomocy udzielonej przez dra hab. Władysława Bułhaka i dra Przemysława Gasztolda możliwe było także zamieszczenie w tomie kilku dokumentów z Archiwum IPN. Do druku zakwalifikowano również jeden dokument wyselekcjonowany w czasie poszukiwań prowadzonych w Archiwum Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii³, gdzie znajduje się część dokumentacji Ministerstwa Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej. Włączenie do tomu tylko jednego dokumentu spowodowane jest przechowywaniem w tym archiwum przede wszystkim materiałów dotyczących szczegółów spraw technicznych, żeglugowych i handlowych, niekwalifikujących się do wydania w ramach serii PDD.

Kwerenda prowadzona w Archiwum MSZ objęła w pierwszej kolejności tzw. Zespół Depesz, w którym przechowywana jest korespondencja szyfrowa przesyłana między centralą MSZ a poszczególnymi placówkami zagranicznymi. Szyfrogramy wysyłane do ambasad, konsulatów, misji wojskowych (Berlin Zachodni, Kaesong) i przedstawicielstw przy organizacjach międzynarodowych stanowią – wobec braku lepszego sposobu komunikacji – unikalne źródło ukazujące politykę zagraniczną „w akcji”. Korespondencja szyfrowa, ilustrując działania polskich dyplomatów, dokumentuje pełne spektrum prowadzonej aktywności. W szyfrogramach wysyłanych z placówek znajdują się informacje o rozmowach politycznych, wiadomości na temat sytuacji w kraju urzędowania czy dane o najważniejszych wydarzeniach międzynarodowych. Z kolei w depeszach przesyłanych z centrali przekazywano instrukcje dotyczące poszczególnych spraw, wiadomości o składanych wizytach czy relacje z odbywanych rozmów i wydarzeń krajowych.

Specyficzną część Zespołu Depesz stanowią tzw. okólniki (szyfrogramy okólnie), czyli depesze kierowane z centrali do wszystkich lub wybranych (w zależności od poruszanej tematyki) placówek zagranicznych. W okólnikach przekazywano z reguły informacje o wydarzeniach krajowych takich jak plena czy zjazdy KC PZPR oraz o wydarzeniach międzynarodowych jak rokowania rozbrojeniowe czy sesje Zgromadzenia Ogólnego ONZ (wraz z instrukcją o sposobie ich naświetlania). Ze względu na kryzys polityczno-gospodarczy, jaki trawił Polskę w dokumentowanym okresie, znaczna część okólników poświęcona została sytuacji wewnętrznej oraz działalności NSZZ „Solidarność”,

---

³ Aktualnie Archiwum Ministerstwa Rozwoju i Technologii.

stanowiąc tym samym formę wytycznych dla dyplomatów co do sposobu informowania o narastających problemach i działaniach niezależnych związków zawodowych.

Niewątpliwą zaletą okólników jest ich skrótowa forma, która sprawia, że są znacznie bardziej interesujące niż wielostronicowe notatki, zawierające szereg pobocznych, mniej istotnych dla historii polskiej dyplomacji wątków. Ponadto skondensowana forma okólników pozwala na zamieszczenie w tomie większej liczby archiwaliów, co z kolei przekłada się na pełniejsze zobrazowanie całokształtu polskiej polityki zagranicznej w dokumentowanym okresie.

Kolejną zaletą wynikającą z wykorzystywania szyfrogramów okólnych jest unikanie wielokrotnego publikowania tych samych informacji. W notatkach bowiem częstokroć powielano diagnozy i wytyczne, zwłaszcza w przypadku przedstawiania polskiego stanowiska w konkretnych sprawach. Przykładowo informacje o stosunku PRL do KBWE, spraw rozbrojenia, sesji ONZ czy kryzysów politycznych trafiały do notatek (często w identycznej formie), które przygotowywano sztampowo na potrzeby udokumentowania kolejnych dwustronnych spotkań.

Przekazywanie wiadomości za pomocą szyfrogramów (w tym okólników) było przedsięwzięciem kosztownym, wymuszało więc rezygnację z charakterystycznej dla okresu PRL nowomowy i frazeologii, co w oczywisty sposób poprawiło komunikatywność dokumentów. Znaczące wykorzystywanie w tomie szyfrogramów nie oznacza oczywiście rezygnacji z publikowania notatek, sprawozdań czy raportów, których szeroki wybór również został zakwalifikowany do druku w ramach niniejszego tomu.

Szyfrogramy (w tym okólniki), jak również pozostałe dokumenty zamieszczono w tomie także jako obszerne cytaty w przypisach, co pozwoliło na ukazanie szerszego kontekstu lub dalszego ciągu czy genezy danej sprawy.

Poza kwerendą przeprowadzoną w Zespole Depesz poszukiwaniami objęto spuściznę aktową wytworzoną przez wszystkie komórki organizacyjne resortu. Najistotniejsze znaczenie miały materiały wytworzone przez departamenty terytorialne, odpowiedzialne za relacje dwustronne z poszczególnymi państwami. Spośród departamentów problemowych odnotować z kolei należy wzrost zaangażowania Departamentu Prasy, Współpracy Kulturalnej i Naukowej, wynikający z rosnącego światowego zainteresowania sytuacją wewnętrzną w Polsce. Potrzeba intensyfikacji działalności informacyjnej i reakcji na aktywność zagranicznych mediów wymuszała ponadstandardowe działania zarówno placówek, jak i centrali MSZ, w której to właśnie DPWKiN odpowiadał za sprawy propagandowe. Spoczywał na nim także obowiązek współpracy z zagranicznymi dziennikarzami, co w praktyce sprowadzało się do prób ograniczania

ich przyjazdów do Polski. Sytuacja wewnętrzna PRL wpłynęła również na zakres obowiązków Departamentu Konsularnego (ograniczenia wizowe i sprawy polonijne).

Do tomu zakwalifikowano też dokumenty wytworzone przez Gabinet Ministra, Departament Studiów i Programowania oraz Departament Międzynarodowych Organizacji. W przypadku DSiP i DMO można odnotować nasilone podejmowanie czynności związanych z koniecznością wypracowania nowego sposobu prowadzenia polityki zagranicznej w sytuacji przejawiania przez NSZZ „Solidarność” aktywności zagranicznej, w tym dotyczącej udziału w pracach organizacji międzynarodowych. Wydaje się także, że zmiana na stanowisku premiera, do której doszło na początku roku, zaowocowała dodatkowo większą liczbą dokumentów o charakterze analitycznym i planistycznym. Zmiana przywództwa wytwarza z reguły sytuację, w której administracja państwowa wobec „nowego otwarcia” z większym entuzjazmem przystępuje do tworzenia planów i strategii.

Warto podkreślić, iż w zbiorach Archiwum MSZ znajdują się nie tylko dokumenty wytworzone przez resort dyplomacji, lecz także materiały MON, MSW czy resortów gospodarczych, które trafiły do MSZ w ramach współpracy między poszczególnymi jednostkami. Ministerstwo Spraw Zagranicznych zapewniało także łączność szyfrową z placówkami zagranicznymi, z której korzystały inne ministerstwa (przede wszystkim MHZiGM), co umożliwiło zamieszczenie w tomie dokumentów dotyczących spraw handlowych i gospodarczych (szczególnie istotnych w dobie kryzysu).

Kwerenda prowadzona w Archiwum Akt Nowych objęła przede wszystkim dokumentację zespołu KC PZPR, ze szczególnym uwzględnieniem dokumentów Biura Politycznego, Sekretariatu KC, Kancelarii Sekretariatu, Wydziału Zagranicznego oraz Sekretariatu I Sekretarza. Spośród dokumentów zgromadzonych w AAN do druku zakwalifikowano wybrane protokoły posiedzeń Biura Politycznego (z reguły dotyczące spraw zagranicznych), jak też notatki przygotowane na potrzeby posiedzeń BP. Zdecydowano także o publikacji znajdujących się w AAN materiałów przygotowywanych przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów oraz notatek sporządzonych przez poszczególne wydziały Komitetu Centralnego. Ilustracyjnie zamieszczono ponadto protokoły posiedzeń Podstawowych Organizacji Partyjnych przy wybranych placówkach zagranicznych.

Wśród zbiorów AAN znalazły się dokumenty zgromadzone w zespole Urzędu Rady Ministrów oraz w rządziej wykorzystywanej przez historyków kolekcji Urzędu Rady Ministrów – Kancelarii Tajnej, gdzie przechowywane są m.in.

dokumenty dotyczące zadłużenia zagranicznego PRL oraz niektóre stenogramy posiedzeń Rady Ministrów.

Nie udało się jednak niestety pozyskać odpowiednich materiałów z tej części dokumentacji MHZiGM, która zgromadzona jest w AAN. Materiały te, ze względu na swą szczegółowość i koncentrację na sprawach technicznych, nie kwalifikują się do druku w ramach serii PDD. Generalnie materiały, którymi dysponuje AAN, stanowią mniej niż 10% dokumentów publikowanych w tomie, w przytłaczającej większości wykorzystującym dokumentację z Archiwum MSZ.

Stan zachowania zasobu archiwalnego w AAN i AMSZ dla pierwszej połowy 1981 r. należy ocenić jako dobry, co oczywiście nie oznacza, że wszystkie akta kategorii A zachowały się w stu procentach. W szczególności istotnym Zespole Depesz zachowała się zdecydowana większość wysyłanych szyfrogramów. W 1981 r. funkcjonowało 71 przedstawicielstw zagranicznych dysponujących łącznością szyfrową (część placówek, jak np. ambasada w Katmandu, nie posiadała radiostacji umożliwiających przesyłanie szyfrogramów). Od stycznia do czerwca 1981 r. placówki te wysłały ich niespełna 7,5 tysiąca. Z kolei z centrali MSZ do poszczególnych przedstawicielstw wysłano ponad 4,5 tys. depesz, co oznacza, że łącznie – w dokumentowanym okresie – sporządzono ok. 12 tys. szyfrogramów⁴. Szyfrogramy w Archiwum MSZ znajdują się także (w formie tzw. wyciągów korespondencyjnych) w spuściznach poszczególnych biur i departamentów, jako dokumenty włączone do teczek poświęconych konkretnym sprawom.

Szyfrogramy z Zespołu Depesz ułożone są w kolejności alfabetycznej według nazw miast, w których znajdowały się polskie placówki (od Addis Abeby do Wiednia). Niekiedy brakuje pojedynczych dokumentów, zdarza się też, że niektóre z nich umieszczone zostały w nieodpowiednich teczkach – przykładowo szyfrogram ambasady w Waszyngtonie z 5 stycznia 1981 r. (opublikowany w niniejszym tomie jako dok. nr 8) znajduje się w teczce z szyfrogramami wysłanymi przez ambasadę w Tokio. Zarówno pomyłki, jak i braki wynikają najprawdopodobniej z niedostatków procesu archiwizowania dokumentacji i nie wpływają zasadniczo na pozytywną ocenę stanu zachowania szyfrogramów⁵. Na równie dobrą ocenę zasługuje także dokumentacja wytworzona przez departamenty terytorialne i problemowe MSZ oraz materiały AAN.

---

⁴ Protokół zdawczo-odbiorczy Departamentu Łączności MSZ z 13 kwietnia 1984 r.; AMSZ, DŁ 23/84, w. 1.

⁵ Dla okresu wcześniejszego (lata 40. i 50.) stan zachowania Zespołu Depesz jest nieporównywalnie gorszy.

Nie oznacza to, że w zasobie archiwalnym odnaleźć można było dokumenty ilustrujące wszystkie najważniejsze wydarzenia. Nie udało się odszukać chociażby notatki z rozmowy Leonida Breżniewa ze Stanisławem Kanią i Wojciechem Jaruzelskim, która odbyła się 4 marca 1981 r. (spotkanie zorganizowano na zakończenie pobytu polskiej delegacji partyjno-państwowej, przebywającej w Moskwie w związku z obradami XXVI zjazdu KC KPZR). Bezowocnie zakończyły się również poszukiwania polskiej notatki ze spotkania Kani i Jaruzelskiego z Jurijem Andropowem i Dmitrijem Ustinowem, do którego doszło w Brześciu nad Bugiem nocą z 3 na 4 kwietnia 1981 r. Prawdopodobnie strona polska w ogóle nie sporządziła notatek z tych rozmów, a w tomie znalazły się jedynie dokumenty pośrednio odnoszące się do dyskusji prowadzonych w czasie XXVI zjazdu KPZR. Zgodnie z zasadami przyjętymi dla serii Polskie Dokumenty Dyplomatyczne nie zamieszczano dokumentów niepolskiej proweniencji czy spisanych po latach wspomnień, które przybliżają przebieg obydwu spotkań.

Dokumenty pochodzące z Archiwum IPN występują w tomie jedynie incydentalnie. Seria PDD – wzorem jej zagranicznych odpowiedników – koncentruje się na publikacji archiwaliów proweniencji dyplomatycznej, jej celem nie jest bowiem ilustrowanie poczynań wywiadowczych. Warto jednak zwrócić uwagę na kwestię wiarygodności relacji przekazywanych przez pracowników wywiadu. Przykładowo w dokumencie nr 73 sygnowanym przez dyrektora Departamentu I MSW opisano wizytę delegacji NSZZ „Solidarność” z Lechem Wałęsą na czele w Rzymie. Wiele uwagi w notatce poświęcono spotkaniom poszczególnych delegatów, między innymi z pozostającymi na emigracji działaczami opozycyjnymi Aleksandrem i Eugeniuszem Smolarami. Tymczasem obydwaj opozycjoniści zaprzeczają, że brali udział w tych rozmowach, twierdząc, iż w ogóle nie przebywali w Rzymie w czasie pobytu delegacji⁶.

Publikowane w tomie dokumenty pochodzą z pierwszej połowy 1981 r. Cezura początkowa nie budzi wątpliwości – wynika z zasady przyjętej przed laty przez Komitet Redakcyjny serii PDD i wyznacza ją początek roku kalendarzowego. Wyjaśnień wymaga jednak cezura końcowa, czyli 30 czerwca 1981 r., która bierze się z konieczności opublikowania dokumentów z 1981 r. w dwóch odrębnych tomach. Początkowo wprawdzie planowano standardową edycję jednotomową, jednakże po zakończeniu kwerendy archiwalnej postanowiono – podobnie jak w przypadku tomów za 1980 r. – o publikacji dwóch wolumenów. Decyzja taka została podjęta ze względu na znaczenie ilustrowanych wydarzeń – 1981 r. to jeden z najważniejszych okresów w powojennej historii Polski. Działania (w tym również zagraniczne) podejmowane przez NSZZ „Solidarność”, międzynarodowe reperkusje okoliczności wewnętrznych, groźba

---

⁶ Relacja Aleksandra i Eugeniusza Smolarów z lipca 2021 r.

radzieckiej interwencji i wreszcie wprowadzenie stanu wojennego wiązały się z powinnością ich ponadstandardowego udokumentowania, wykraczającego poza normalną praktykę serii. Pewną rolę odegrały także względy praktyczne (wspomniany wyżej dobry stan zachowania zasobu archiwalnego, decydujący o szerokim zakresie źródeł) i chęć zapoznania czytelników z jak najobszerniejszym wyborem nieznanych dotychczas dokumentów.

Kwalifikując poszczególne dokumenty do druku, kierowano się obowiązującą w serii PDD zasadą prezentowania całokształtu polityki zagranicznej w danym okresie. Z tego też powodu w procesie selekcji dokumentów starano się dokonać takiego wyboru, aby w możliwie pełny sposób ukazać całe spektrum działań polskiej dyplomacji i zobrazować relacje PRL z jak największą liczbą państw. Pamiętano przy tym o zachowaniu należytych proporcji pomiędzy wagą relacji z poszczególnym krajem a liczbą dokumentów. W efekcie z oczywistych względów znacznie więcej archiwaliów poświęcono stosunkom z najważniejszymi z polskiego punktu widzenia krajami, takimi jak ZSRR, USA czy RFN, niż relacjom z Nepalem czy Wyspami Świętego Tomasza i Książęcą.

W procesie selekcji publikowanego materiału pewne znaczenie miała także pragmatyka. Część obszernych relacji zastępowano – bez utraty wartości merytorycznej – krótszymi okólnikami czy szyfrogramami. Starano się unikać dokumentów ukazujących w całości sytuację wewnętrzną danego kraju. Wyjątki od tej zasady dotyczą wydarzeń, które miały bezpośredni wpływ na relacje z Polską lub tych o istotnym znaczeniu dla polityki międzynarodowej. Z tego powodu w tomie znalazły się przykładowo materiały o zamachach na prezydenta USA i Jana Pawła II (dok. nr 284, 395 i 421), nieudanej próbie przewrotu w Hiszpanii (dok. nr 175), wojskowym zamachu stanu w Bangladeszu (dok. nr 442) czy ataku wojsk Izraela na reaktor atomowy w Iraku (dok. nr 468 i 477).

W procesie selekcji starano się także zminimalizować liczbę dokumentów poświęconych w całości szczegółowym kwestiom gospodarczym. Zadanie to niekiedy było niezwykle trudne w realizacji, bowiem relacje PRL z niektórymi krajami (głównie afrykańskimi i bliskowschodnimi) sprowadzały się w zasadzie do kontaktów czysto handlowych. Ponadto pogłębiający się kryzys gospodarczy w Polsce sprawiał, iż znaczna części zagranicznej aktywności PRL uległa zauważalnej ekonomizacji.

Pomijanie archiwaliów związanych ściśle z sytuacją wewnętrzną danego państwa czy z jego relacjami z krajami trzecimi wpłynęło na publikację części dokumentów we fragmentach. Dotyczyło to szczególnie obszernych materiałów, których tylko część poświęcono polityce zagranicznej. W przypadku stenogramów i protokołów posiedzeń Rady Ministrów i Biura Politycznego opublikowano jedynie to, co dotyczyło kontaktów międzynarodowych, natomiast

co do obszernych raportów rocznych poszczególnych ambasad zdecydowano się na fragmenty bezpośrednio odnoszące się do kontaktów danego państwa z Polską.

Do tomu włączono także kilka dokumentów poświęconych kwestiom organizacyjnym i sposobowi funkcjonowania resortu spraw zagranicznych, które wpływały w pewnym stopniu na charakter dyplomacji. Tego typu technicalia znalazły się w aneksie nr I.

Podobnie jak w innych tego typu zagranicznych seriach wydawniczych rezygnowano z reguły z przedrukowywania materiałów oficjalnych, takich jak traktaty, umowy, układy dwustronne i wielostronne, porozumienia, komunikaty, deklaracje, oświadczenia czy konwencje. Warto w tym miejscu odwołać się do powszechnie znanej i najstarszej tego typu serii wydawniczej, jaką jest Foreign Relations of the United States, której polski odpowiednik stanowi seria PDD. FRUS nie zamieszcza materiałów oficjalnych, ogłaszanych w odrębnym wydawnictwie – United States Treaties and Other International Agreements. Z kolei spis ważniejszych bilateralnych umów międzynarodowych zawartych przez Polskę w pierwszej połowie 1981 r. został opublikowany w aneksie nr III.

Decyzją Komitetu Redakcyjnego serii PDD zrezygnowano także z zamieszczania dokumentów wytworzonych przez NSZZ „Solidarność”. Kierowano się obowiązującą w tego typu seriach zasadą publikowania dokumentów ukazujących działania dyplomatyczne podejmowane przez władze państwowe. Zauważyć przy tym należy, że ewentualna publikacja materiałów „Solidarności” byłaby wielce problematyczna ze względu na brak sformalizowanych zasad dokumentowania własnej zagranicznej działalności przez NSZZ.

OPRACOWANIE DOKUMENTÓW

Dokumenty w tomie ułożone zostały w kolejności chronologicznej wg daty ich sporządzenia (nie wg daty wysłania lub otrzymania przez odbiorcę). Zdarzało się bowiem, że konkretny dokument wysyłany był nawet z kilkudniowym opóźnieniem, a w przypadku notatek przesyłanych z odległych palcówek docierał do centrali zgodnie z rytmem niezbyt częstych podróży kurierskich.

Wszystkie dokumenty zostały oznaczone numerem porządkowym oraz tytułem (główką), w którym zamieszczono datę dzienną wytworzenia każdego dokumentu, informacje o jego autorze i odbiorcy, a także skrótową informację o treści danego materiału. W przypadku braku możliwości precyzyjnego ustalenia datacji podawano w nawiasie kwadratowym datę przybliżoną. W odniesieniu

do pięciu dokumentów wobec braku stuprocentowej pewności co do ich autorów umieszczono przy prawdopodobnym wytwórcy znak zapytania w nawiasie kwadratowym, wskazujący na wątpliwości identyfikacyjne.

Przy szyfrogramach wysyłanych z placówek do MSZ rezygnowano z każdego podawania odbiorcy, centrala była bowiem najczęstszym adresatem przesyłanej korespondencji szyfrowej. W okresie PRL w zasadzie nie dochodziło do sytuacji, w której placówki rozsyłałyby szyfrogramy bezpośrednio między sobą. Niniejszy tom zawiera jedynie dwa szyfrogramy wysłane do centrali przez konsulat generalny w Chicago, które otrzymał także ambasador w Waszyngtonie. Podkreślić jednak należy, że obydwie placówki znajdowały się na terenie tego samego kraju, a konsulat generalny podlegał formalnie ambasadzie. Wśród dokumentów opublikowanych w niniejszym tomie nie odnotowano tym samym materiałów wysyłanych bezpośrednio pomiędzy placówkami znajdującymi się w różnych krajach.

Niektóre z szyfrogramów docierające z placówek adresowane były jedynie do osób spoza MSZ (bezpośrednio do premiera bądź do KC PZPR, MHZiGM czy Ministerstwa Finansów). W sytuacji gdy wśród adresatów konkretnego szyfrogramu nie było przedstawiciela resortu spraw zagranicznych, w główce zamieszczano również informacje o podanym odbiorcy. Warto podkreślić, że gdy placówka nie umieszczała przedstawiciela MSZ wśród adresatów, szyfrogram taki i tak najczęściej trafiał do odpowiedniej komórki ministerstwa, w wyniku rozszerzania rozdzielnika dokonanego już w centrali MSZ (po rozszyfrowaniu).

Publikując poszczególne dokumenty, rezygnowano z podawania informacji, czy dany dokument jest kopią, odpisem, czy oryginałem. Część materiałów przepisywano bowiem w wielu (czasem nawet kilkudziesięciu) egzemplarzach.

Gdy dany dokument przesyłany był poza centralę MSZ, informację o jego zewnętrznych odbiorcach zamieszczano w przypisie. W przypisach zawierano także informację z pism przewodnich, których z reguły nie publikowano. Nie podawano również rozdzielników wewnętrznych, które czasami obejmowały nawet kilkadziesiąt osób.

Zdecydowana większość archiwaliów została wydana w całości – jedynie 25 spośród 526 dokumentów wchodzących w skład tomu opublikowano we fragmentach (zgodnie ze wspomnianymi wyżej zasadami). Pominięte części oznaczono nawiasem kwadratowym, w przypisie zawierając informację o tym, czego dotyczyło opuszczenie. Stosowano przy tym zasadę sporządzania jednego przypisu na potrzeby danego dokumentu, sygnalizując zbiorczo przy pierwszym pominięciu o wszystkich brakach w danym dokumencie. Dodatkowo w główkach informowano o tym, iż mamy do czynienia z fragmentem (lub fragmentami) dokumentu.

Zdecydowana większość przytaczanych materiałów miała charakter tajny, ściśle tajny lub tajny specjalnego znaczenia i klauzule te zachowano. Tylko jeden z publikowanych w tomie dokumentów (dok. nr 92) zamieszczono na podstawie rękopisu, informację na ten temat zamieszczając także w metryce (pozostałe materiały to maszynopisy). W sześciu przypadkach archiwalia wydano na podstawie projektów (a nie wersji finalnych), co zostało zaznaczone w główce.

Merytoryczne przypisy odredakcyjne, podobnie jak ma to miejsce w innych tego typu seriach za granicą, ograniczono do niezbędnego minimum. Zrezygnowano z przypisów biograficznych, a wzmianki o funkcjach pełnionych w pierwszej połowie 1981 r. umieszczono w indeksie osobowym. W rezultacie w tomie znalazło się ponad 700 przypisów, w których m.in. obszernie wykorzystywano w formie cytatów elementy dokumentów archiwalnych. Wyszukiwanie potrzebnych informacji ułatwia rozbudowany indeks rzeczowo-geograficzny, zawierający szczegółowe odniesienia do konkretnych spraw i wydarzeń. Skróty i skrótowce, które pojawiają się w dokumentach, rozwinięto w wykazie skrótów znajdującym się w końcowej części publikacji.

Pewne wyzwania edytorskie stanowi sposób zapisu nazwisk pojawiających się w dokumentach. Oczywiście pomyłki literowe poprawiano najczęściej bez zaznaczania, nie zmieniano jednak oryginalnej pisowni nazwisk obcych, jeżeli pojawiały się w dokumentach w wersji spolonizowanej (np. Ceausescu zamiast Ceaușescu). Nie ingerowano także w często nieprawidłowy sposób odmiany obcych nazwisk. Prawidłowy zapis znalazł się w indeksie osobowym.

Dokumenty zawarte w tomie opublikowano zgodnie z ówczesnymi zasadami ortograficznymi, rezygnując z uwspółcześniania pisowni. W edycji dokumentów kierowano się w efekcie zasadami ortograficznymi obowiązującymi w 1980 r. Nieliczne poprawki ograniczono do wyeliminowania jednoznacznych błędów literowych i skorygowania usterek interpunkcyjnych oraz ortograficznych. Nie poprawiono sposobu używania wielkich liter, które w pismach urzędowych stosowano w nadmiarze. Nie ingerowano także w sytuacjach, gdy publikacja dokumentu miała miejsce na podstawie jego wstępnej wersji, sporządzonej z użyciem jedynie małych liter (dok. nr 334). Zachowano także oryginalną stylistykę dokumentów, a w sytuacjach szczególnych niezręczności lub ewidentnych pomyłek mogących zakłócać czytelność danego dokumentu posiłkowano się odpowiednim przypisem literowym. Rzadkie dopiski redakcyjne, ułatwiające zrozumienie tekstu lub korygujące oczywiste pomyłki, oznaczono nawiasami kwadratowymi.

Ponad 90% opublikowanych w tomie archiwaliów to inedita, jednakże – ze względu na znaczenie wydarzeń pierwszej połowy 1981 r. – niektóre dokumenty zostały już ogłoszone drukiem. Mowa przede wszystkim o materiałach dotyczących relacji z krajami socjalistycznymi i ich reakcji na wydarzenia w Polsce,

które zostały opublikowane w dwutomowym zbiorze, zawierającym także materiały niepolskiego pochodzenia. Pierwsza część wydawnictwa obejmuje okres od sierpnia 1980 r. do marca 1981 r., natomiast w tomie drugim zawarto materiały z okresu od kwietnia 1981 r. do 1984 r. (oraz dodatkowo dokumenty w aneksie z lat 1980–1984). W niniejszej publikacji znalazło się 14 dokumentów opublikowanych w tomie I oraz 16, które ukazały już się (czasem we fragmentach) w tomie II.

Zainteresowaniem edytorów źródeł cieszyły się także protokoły posiedzeń BP KC PZPR, które zamieszczano w niniejszym tomie tylko wtedy, jeśli dotyczyły spraw międzynarodowych. Ostatecznie do edycji zakwalifikowano 6 tego typu dokumentów (najczęściej nieprzytaczanych w całości). Jako że protokoły te były publikowane już niejednokrotnie, w tomie podano informację o najnowszym chronologicznie wydawnictwie, rezygnując z odniesień do wcześniejszej edycji.

W tomie znalazły się także 2 dokumenty opublikowane wcześniej (we fragmentach) w zbiorze poświęconym stosunkom polsko-niemieckim (dotyczącym relacji Polski zarówno z NRD, jak i z RFN).

Incydentalnie zdarzało się także, że w przypisach odredakcyjnych przywoływano dokumenty, które były już publikowane. Ze względu jednak na wykorzystanie z reguły jedynie krótkich cytatów zrezygnowano z podawania szczegółowej informacji bibliograficznej.

Podkreślić przy tym należy, iż zgodnie z zasadami serii PDD wszystkie zamieszczone (również w formie przypisów) w tomie dokumenty wydano na podstawie oryginałów znajdujących się w archiwach, całkowicie rezygnując z przytaczania archiwaliów jedynie na podstawie wcześniejszych edycji. Wzmianka o wcześniejszej publikacji danego dokumentu umieszczona została w metryczce (za sygnaturą), przy zastosowaniu poniższych skrótowych zapisów bibliograficznych:

– Polityka wobec Niemiec – M. Tomala (wstęp, wybór i opracowanie dokumentów), *Polityka i dyplomacja polska wobec Niemiec*, t. II: 1971–1990, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2006;

– Przed i po 13 grudnia – Ł. Kamiński (wybór, wstęp i opracowanie), *Przed i po 13 grudnia. Państwa bloku wschodniego wobec kryzysu w PRL 1980–1982. Tom II (kwiecień 1981 – grudzień 1982)*, IPN, Warszawa 2006;

– Przed i po 13 grudnia, t. II – Ł. Kamiński (wybór, wstęp i opracowanie), *Przed i po 13 grudnia. Państwa bloku wschodniego wobec kryzysu w PRL 1980–1982. Tom I (sierpień 1980 – marzec 1981)*, IPN, Warszawa 2007;

– PZPR a Solidarność – T. Kozłowski (wstęp), *PZPR a Solidarność 1980–1981. Tajne dokumenty Biura Politycznego*, IPN, Warszawa 2013.

Przypisy oryginalnie istniejące w dokumentach, oznaczone znakami: x, xx itd., umieszczono między przypisami odrędkcyjnymi oznaczonymi cyframi. Cechy charakterystyczne dokumentu – podkreślenia, odręczne uwagi na marginesie czy komentarze – opatrzone przypisami literowymi:

- ^{a...a} tak w tekście,
- ^{b...b} komentarz odręczny,
- ^{c...c} odręczna poprawka w tekście lub dopisek,
- ^{d...d} podkreślenie odręczne,
- ^{e...e} zakreślone na marginesie,
- ^{f...f} podpis odręczny,
- ^{g...g} podpis nieczytelny,
- ^{h...h} przekreślone,
- ^{i...i} tekst nieczytelny,
- ^{j...j} znak zapytania.

PODZIĘKOWANIA

W pierwszej kolejności dziękuję pracownikom Archiwum MSZ i Archiwum Akt Nowych za pomoc udzieloną w trakcie kwerend prowadzonych na potrzeby niniejszego tomu.

Słowa wdzięczności kieruję także pod adresem recenzentów tomu: dr. hab. Władysława Bułhaka i prof. Andrzeja Paczkowskiego za różnorodne uwagi i wnikliwe recenzje. Dziękuję również członkom Komitetu Redakcyjnego serii Polskie Dokumenty Dyplomatyczne za szereg sugestii zgłoszonych w czasie kolejnych posiedzeń Komitetu.

Dziękuję dr. Przemysławowi Gasztoldowi, którego pomoc umożliwiła umieszczenie w tomie dokumentów pochodzących z Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej. Wsparcia w tym samym zakresie udzielił także recenzent tomu – dr hab. Władysław Bułhak.

Przygotowanie każdego tomu PDD wymaga opracowania przypisów odrędkcyjnych, ustalenia datacji, autorstwa publikowanych materiałów, wykonania indeksów rzeczowego i osobowego, zestawienia wykazu skrótów, jak również dostarcia do wielu, często niszowych, informacji oraz ich weryfikacji. Pomocy w ustaleniu niektórych (głównie biograficznych) kwestii szczegółowych i wyjaśnieniu

części niuansów udzielili P.T.: Witold Bagieński, Władysław Bułhak, Alexander Braune, Paweł Ceranka, Przemysław Gasztold, Tytus Jaskułowski, Matthew Jordan, Veronika Józwiak, Patryk Kugiel, Jerzy Łazor, Atsuta Miruko, Mircea Munteanu, Łukasz Ogrodnik, Dorothee Pautsch, Krzysztof Płomiński, Aleksander i Eugeniusz Smolarowie, Jerzy Smoliński, Lars Fredrik Stöcker, Krzysztof Szczepanik, Justyna Szczudlik i Bartłomiej Znojek. Pomocą służyli także pracownicy Archiwum Ministerstwa Rozwoju i Technologii, umożliwiając ustalenie danych biograficznych pracowników przedstawicielstw handlu zagranicznego oraz poszczególnych biur rady handlowego i centrali dawnego MHZiGM.

Podziękowania należą się także prof. Włodzimierzowi Borodziejowi, redaktorowi naczelnemu serii PDD, i Marcinowi Furdynie, sekretarzowi Komitetu Redakcyjnego PDD, za stałą współpracę podczas kolejnych etapów prac nad tomem.

Piotr Długolecki

PS.

Niniejszy tom jest 28., który ukazuje się w ramach serii PDD, i zarazem pierwszym, który został opublikowany po śmierci Profesora Włodzimierza Borodzieja – współtwórcy i inicjatora Polskich Dokumentów Dyplomatycznych.

Profesor Borodziej przez niemal 20 lat pełnił funkcję redaktora naczelnego i wiceprzewodniczącego Komitetu Redakcyjnego serii PDD, wspierając przedsięwzięcie swoją wiedzą i doświadczeniem. Bez Jego poświęcenia, pasji i determinacji trudno wyobrazić sobie utworzenie i wieloletnie funkcjonowanie serii. Dzięki Jego nieocenionemu wsparciu i współpracy z redaktorami poszczególnych tomów do obiegu naukowego wprowadzono kilkanaście tysięcy dokumentów ilustrujących polską politykę zagraniczną w XX wieku. W wyniku zaangażowania prof. Borodzieja seria PDD stała się trwałym elementem badań nad historią polskiej dyplomacji, dorównując seriom istniejącym od lat w krajach zachodnich i wypełniając lukę w polskiej literaturze naukowej.

Oddając do druku niniejszy tom, składałam w imieniu własnym, a także w imieniu redakcji PDD serdeczne podziękowania za wieloletnią wspólną pracę, która była nie tylko realizacją przedsięwzięcia wydawniczego, ale także pasjonującą przygodą intelektualną.

P.D.

LISTA DOKUMENTÓW

nr	data	tytuł–treść	strona
1	2 stycznia,	szyfrogram ambasadora w Brukseli Sprawy bezpieczeństwa i rozbrojenia tematem rozmowy z dyrektorem Departamentu Politycznego MSZ Belgii.	3
2	2 stycznia,	szyfrogram pracownika ambasady w Vientiane Fatalny stan stosunków międzyludzkich panujących na placówce.	4
3	2 stycznia,	szyfrogram ambasady w Sofii Bułgarskie „obawy, czy ruch «Solidarności» nie jest anty- radziecki”.	5
4	2 stycznia,	szyfrogram ambasady w Berlinie „Zdaniem gospodarzy wydarzenia w Polsce są wynikiem zor- ganizowanego działania sił kontrrewolucyjnych, wspieranych przez ośrodki antysocjalistycznej dywersji, na którą nałożyły się błędy byłego kierownictwa”.	6
5	2 stycznia,	notatka Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Rozmowy wicepremiera Jagielskiego w Moskwie „wykazały, że ZSRR – niezależnie od okazanej już nam w 1980 i 1981 r. pomocy doraźnej [...] gotów jest zaangażować się w nowe przedsięwzięcia, w tym o charakterze długofalowym”.	8
6	5 stycznia,	szyfrogram ambasadora w Brukseli Zainteresowanie wykorzystaniem filmu „Robotnicy’80” w czasie pokazu dla dziennikarzy.	12

LISTA DOKUMENTÓW

7	5 stycznia, szyfrogram ambasadora w Moskwie Według nieoficjalnych informacji „może być rozważana sprawa ewentualnego cofnięcia debitu na ZSRR około 11 tytułów polskiej prasy”.	13
8	5 stycznia, szyfrogram ambasady w Waszyngtonie „Uważamy, że nie należy powracać do sprawy” odszkodowań za zbombardowanie polskiego statku przez lotnictwo USA.	14
9	5 stycznia, szyfrogram dyrektora Departamentu II do ambasadora w Pekinie Instrukcja dotycząca złożenia protestu w sprawie wypowiedzi byłego ambasadora ChRL w Warszawie – „jest to kolejny przejaw ingerencji ze strony chińskiej w wewnętrzne sprawy Polski”.	15
10	5 stycznia, notatka informacyjna Wizyta ministra spraw zagranicznych w ZSRR „wykazała, że choć towarzysze radzieccy nadal z troską i niepokojem obserwują rozwój naszej sytuacji wewnętrznej, to odnoszą się z zaufaniem i poparciem do wysiłków naszej partii i jej kierownictwa z tow. St. Kanią na rzecz stabilizacji życia w kraju”.	16
11	7 stycznia, szyfrogram ambasadora w Pradze „Działania wyjaśniające (przesłuchania)” podjęte przez służby czechosłowackie wobec polskich pracowników należących do NSZZ „Solidarność”.	23
12	7 stycznia, szyfrogram ambasadora w Meksyku Wywiad przewodniczącego NSZZ „Solidarność” udzielony wysłannikowi meksykańskiej telewizji.	24
13	7 stycznia, szyfrogram ambasadora w Islamabadzie Zdaniem ministra spraw zagranicznych Pakistanu „zarówno Zachód, jak i Wschód winny wstrzymać się od wszelkiej ingerencji i pozostawić Polakom swobodę w załatwieniu ich wewnętrznych spraw”.	25
14	7 stycznia, szyfrogram ambasadora w Luandzie Reakcje władz Angoli na wydarzenia w Polsce: „Byli sytuacją w Polsce zaniepokojeni, a nawet zaalarmowani”.	27
15	7 stycznia, szyfrogram ambasadora w Moskwie W rozmowie z ambasadorem Kuwejtu „wraziłem nasze zainteresowanie we współpracy finansowej, w tym w otrzymaniu kredytów w wysokości 500 mil. dol.”.	29

LISTA DOKUMENTÓW

16	7 stycznia, szyfrogram ambasady w Bukareszcie „Kierownictwo rumuńskie zostało zaskoczone wydarzeniami w Polsce. Po okresie milczenia zaprezentowano ocenę: akcent na rolę sił antysocjalistycznych, przyczyny trudności – popelnione błędy i drobnotowarowe rolnictwo”.	30
17	8 stycznia, szyfrogram ambasadora w Paryżu „Francja jest zainteresowana w szybkiej normalizacji w Polsce i swym postępowaniem, politycznym i ekonomicznym, pragnie w tym nam pomóc”.	31
18	8 stycznia, szyfrogram wicedyrektora Departamentu II do ambasadora w Kabulu „Ministerstwo Zdrowia podjęło ostateczną decyzję o przyjęciu 10 wojskowych na leczenie”.	33
19	8 stycznia, szyfrogram ministra spraw zagranicznych do ambasadora w Rzymie „Duże znaczenie” planowanej wizyty delegacji NSZZ „Solidarność” we Włoszech.	34
20	8 stycznia, notatka Wydziału Administracyjnego i Wydziału Zagranicznego KC PZPR Propozycje działań w zakresie stosunków polsko-żydowskich: „Od kilku już lat wzrasta zainteresowanie środowisk i organizacji żydowskich na Zachodzie oddziaływaniem na Polskę”.	35
21	9 stycznia, szyfrogram ambasadora w Moskwie Sytuacja w Polsce istotnym elementem wizyty delegacji Stowarzyszenia Filmowców Polskich w ZSRR: „Swoim troskom i niepokojom gospodarze dawali wyraz w sposób nader taktowny i spokojny”.	43
22	9 stycznia, szyfrogram ambasady w New Delhi do MHZiGM Zainteresowanie armii indyjskiej zakupem uzbrojenia w Polsce.	44
23	9 stycznia, okólnik wiceministra Olechowskiego Wykorzystywanie historii Prus w działaniach propagandowych RFN „szkodliwe z punktu widzenia Europy, a szczególnie Polski. [...] Podejmować będziemy liczne i zróżnicowane działania, dążąc do zahamowania i pokrzyżowania związanych z «falą pruską» zamiarów”.	46
24	9 stycznia, notatka ambasadora w Dhace „Jedynym istotnym motywem przemawiającym za zamknięciem naszej placówki w Rangunie może być tylko motyw oszczędnościowy”.	47

LISTA DOKUMENTÓW

25	10 stycznia, szyfrogram ambasadora w Sztokholmie Próba zwerbowania przez CIA pracownika PISM oddelegowanego do SIPRI.	49
26	10 stycznia, notatka Wydziału Socjalno-Zawodowego KC PZPR (fragmenty) „Zachodnia propaganda na Polskę jest ukierunkowana zarówno na odbiorcę elitarnego, jak i masowego”.	50
27	11 stycznia, okólnik ministra spraw zagranicznych Instrukcja w sprawie sytuacji wewnętrznej i kontaktów władz z NSZZ „Solidarność”: „W rozmowach podkreślajcie, że partia i rząd zdecydowane są przeprowadzić rozpoczęty proces odnowy z pełną konsekwencją – niezbędne jest w tym celu rzeczowe podejście, rozważa i odpowiedzialność”.	58
28	12 stycznia, szyfrogram ambasadora w Wiedniu Akcja pomocowa organizowana przez „Caritas Austria” dla ludności w Polsce „ma wyłącznie aspekt humanitarny i nie zawiera żadnych aspektów politycznych”.	61
29	12 stycznia, szyfrogram stałego przedstawicielstwa przy ONZ w Nowym Jorku Sekretarz generalny ONZ „wyraził zaniepokojenie brakiem odpowiedzi na jego apel w sprawie łaski dla Wesołowskiej”.	62
30	13 stycznia, szyfrogram ambasadora w Canberze Minister spraw zagranicznych Australii „wyraził uznanie dla rozważy i ostrożności, z jaką rozładowywana jest sytuacja kryzysowa w Polsce”.	64
31	13 stycznia, notatka Egzekutywy POP przy ambasadzie w Londynie Plan działań szkoleniowo-propagandowych: „Za podstawowe wytyczne do konkretnej działalności szkoleniowej i informacyjnej nasza POP przyjmuje analizę i uchwały VI i VII Plenum KC PZPR”.	65
32	[przed 14 stycznia], notatka ambasadora w Managui Plan działań placówki w 1981 roku: „Całość wstępnie planowanych zadań Ambasady trudno będzie zrealizować przy jej aktualnym stanie kadrowym”.	68
33	14 stycznia, szyfrogram ministra spraw zagranicznych do szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską Instrukcja w sprawie przekazania papieżowi informacji związanych z planowaną audiencją delegacji NSZZ „Solidarność”: „Szczególnie ważny w tym kontekście będzie stosunek papieża do KORowskiego skrzydła «Solidarności» (Gwiazda, Walentynowicz)”.	72

LISTA DOKUMENTÓW

34	14 stycznia, okólnik ministra spraw zagranicznych „Dotychczasowy przebieg rozmów wykazuje, że generalne i długofalowe załatwienie sprawy refinansowania naszych zadłużeń w krajach zachodnich nie będzie łatwe oraz będzie wymagało dość długiego czasu”.	73
35	14 stycznia, okólnik ministra spraw zagranicznych Instrukcja w sprawie sytuacji wewnętrznej PRL i planowanych reform gospodarczych.	75
36	14 stycznia, szyfrogram ambasady w Berlinie Szereg ograniczeń w ruchu osobowym z Polską wprowadzonych przez władze NRD.	76
37	14 stycznia, notatka wicedyrektora DPWKiN (z załącznikiem) Decyzja o przyznaniu nagród ministra spraw zagranicznych za wybitne osiągnięcia sportowe w 1980 roku Władysławowi Kozakiewiczowi i Henrykowi Jaskule.	78
38	14 stycznia, notatka Departamentu Wielostronnej Współpracy Gospodarczej MHZiGM Potrzebne pogłębienie koordynacji działań krajów RWPG wobec państw zachodnich.	81
39	14 stycznia, sprawozdanie szefa misji w Kaesongu (fragmenty) Roczne sprawozdanie z działalności polskiej delegacji do KNPN: „W roku 1980 Misja Polska w dalszym ciągu kontynuowała swoją działalność w ramach KNPN jako obserwatora wydarzeń w Strefie Zdemilitaryzowanej”.	85
40	15 stycznia, szyfrogram ambasadora w Berlinie Złożenie listów uwierzytelniających przewodniczącemu Rady Państwa NRD, który „nawiązując do sytuacji w Polsce po naradzie moskiewskiej, wyraził przekonanie, iż ulega ona stabilizacji”.	87
41	15 stycznia, szyfrogram zastępcy kierownika WZ KC PZPR do ambasadora w Madrycie Konieczna interwencja w sprawie działań Komunistycznej Partii Hiszpanii, dotyczących sytuacji w Polsce.	88
42	15 stycznia, okólnik ministra spraw zagranicznych Bezwzględna konieczność „stosowania surowego reżimu oszczędnościowego” w korzystaniu z łączności szyfrowej i clarisowej.	89
43	15 stycznia, okólnik wiceministra Wiejacza Pożądane przeciwdziałanie aktywności propagandowej RFN dotyczącej kwestii historycznych: „W rozmowach zwracajcie uwagę gospodarzy na nową falę fałszowania historii”.	90

LISTA DOKUMENTÓW

44	15 stycznia, notatka dyrektora Departamentu V Rozmowa z przedstawicielami krajów arabskich w sprawie planowanej wizyty kierownika Urzędu do Spraw Wyznań w Izraelu: „Reakcja rozmówców – jak należało się spodziewać – nie była jednolita”.	92
45	15 stycznia, notatka ambasadora w Sztokholmie Kontrowersje w sprawie działalności Instytutu Polskiego.	94
46	16 stycznia, telegram szyfrowy ambasadora w Lizbonie do kierownika WZ KC PZPR Pogłoski na temat wizyty przewodniczącego NSZZ „Solidarność” w Portugalii.	97
47	16 stycznia, szyfrogram dyrektora Departamentu IV do ambasadora w Kolonii Konieczna interwencja w sprawie kontaktów NSZZ „Solidarność” z Niemieckim Zrzeszeniem Związków Zawodowych i zaproszenia Lecha Wałęsy do RFN.	98
48	16 stycznia, raport ambasady w Montevideo (fragmenty) „Współpraca Polski z Urugwajem w 1980 r. miała charakter głównie ekonomiczny”.	100
49	16 stycznia, notatka Departamentu II MSW Negatywna ocena spotkania ambasadora USA „z członkami prezydium NSZZ «Solidarność» w Gdańsku, z którymi przeprowadził rozmowę na temat działalności nowego ruchu związkowego”.	103
50	17 stycznia, notatka przewodniczącego Komisji Ekonomicznej Komitetu Partyjnego PZPR w NRD W zakresie warunków pracy polskich pracowników w NRD związki zawodowe i organizacje partyjne powinny „skoordynować swoje działanie profilaktyczne i uświadamiające załogi o konieczności bezwzględnego przestrzegania i poszanowania przepisów obowiązujących wszystkich obcokrajowców przebywających czasowo w NRD”.	104
51	18 stycznia, szyfrogram ambasadora w Rzymie „Oceniamy ogólnie, że pobyt delegacji z Wałęsą miał przebieg pozytywny. Udało się uniknąć politycznie niekorzystnych dla Polski implikacji, zarówno w kontaktach ze zw. zawodowymi, z Watykanem, a także mass media”.	109
52	19 stycznia, szyfrogram ambasady w Sofii „W ostatnim okresie Bułgarzy wyraźnie ograniczają, względnie przeciągają, wydanie paszportów dla swych obywateli planujących wyjazd turystyczny do Polski”.	111

LISTA DOKUMENTÓW

- 53 19 stycznia, szyfrogram szefa misji wojskowej w Berlinie Zachodnim 112
Uprowadzenie samolotu PLL LOT i złożenie protestu wobec działań amerykańskich.
- 54 19 stycznia, szyfrogram ambasadora w Hawanie do wiceministra handlu 113
zagranicznego i gospodarki morskiej o trudnościach handlowych
Starania o zwiększenie dostaw kubańskiego cukru do Polski.
- 55 19 stycznia, szyfrogram ambasadora w Ottawie 115
Próby minimalizowania znaczenia akcji pomocowej organizowanej przez Polonię kanadyjską dla ludności w Polsce.
- 56 19 stycznia, raport ambasady w Katmandu (fragment) 116
„W okresie po sierpniu 1980 roku problematyka polska relacjonowana za źródłami zachodnimi nie schodzi z czołówek tutejszych środków przekazu masowego”.
- 57 19 stycznia, notatka ambasadora w Hanoi (z załącznikiem) 119
Wymagane wprowadzenie zasadniczych zmian w polsko-wietnamskich stosunkach gospodarczych.
- 58 19 stycznia, stenogram posiedzenia Rady Ministrów (fragment) 127
Ze względu na skrajnie trudną sytuację zadłużeniową konieczne pilne uzyskanie dalszych kredytów walutowych.
- 59 19 stycznia, notatka Departamentu II MSW 128
Zerwanie „flag biało-czerwonych i czerwonych umieszczonych przed głównym wejściem” do KW PZPR przez pracowników ambasady USA.
- 60 20 stycznia, szyfrogram konsula generalnego w Chicago 129
Pomoc żywnościowa dla Polski organizowana przez Kongres Polonii Amerykańskiej: „Dla szybkiego przekazania pomocy i zaoszczędzenia wydatków KPA chce zwrócić się do władz federalnych o transport samolotami wojskowymi”.
- 61 [przed 21 stycznia], notatka DMO 130
Oczekiwane obniżenie wysokości polskich składek członkowskich i zmniejszenie polskiego zaangażowania w organizacjach międzynarodowych.
- 62 21 stycznia, szyfrogram ambasadora w Wiedniu 133
Rozmowa z kanclerzem Austrii o przyznaniu Polsce dalszych kredytów i pomocy finansowej.
- 63 21 stycznia, szyfrogram ambasadora w Belgradzie 134
Krytyczna ocena sytuacji w Polsce przedstawiona przez wiceministra spraw zagranicznych NRD w czasie rozmów z delegacją jugosłowiańską.

LISTA DOKUMENTÓW

64	21 stycznia, szyfrogram ambasadora w Waszyngtonie		135
		„Posiedzenie zarządu Kongresu Polonii Amerykańskiej (w Waszyngtonie w ubiegłym tygodniu) odbyło się z inicjatywy prezesa Mazewskiego, poświęcone było sprawie pomocy gospodarczej USA dla Polski”.	
65	21 stycznia, szyfrogram ambasadora w Brasilii		137
		Duże zainteresowanie rzymskim spotkaniem przewodniczącego NSZZ „Solidarność” z przywódcą branżowego związku zawodowego w Brazylii.	
66	21 stycznia, szyfrogram wiceministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej do ambasadora w Trypolisie		138
		„Wyrażamy zgodę” na zorganizowanie szkoleń żołnierzy libijskich w Polsce.	
67	21 stycznia, notatka Zarządu II Sztabu Generalnego WP		139
		Reakcje wyższej kadry wojskowej państw UW na wydarzenia w Polsce: „Kierownicza kadra wojskowa [ZSRR] jest zgodna w swoich ocenach, że WP w trudnej dla Polski sytuacji zachowało postawę godną armii sojuszniczej”.	
68	22 stycznia, szyfrogram ambasadora w Kabulu		142
		Zagrożenie bezpieczeństwa pracowników placówki: „Kilka dni temu na naradzie pracownicy ambasady zażądali zapewnienia minimum bezpieczeństwa w formie zaopatrzenia w pistolety maszynowe”.	
69	22 stycznia, notatka DPWKiN		143
		Aktualny stan stosunków polsko-żydowskich: „Celowe jest finalizowanie opracowania platformy dalszych kontaktów zarówno z organizacjami żydowskimi w diasporze, jak i w perspektywie z państwem Izrael”.	
70	23 stycznia, szyfrogram ambasadora w Bernie		146
		Rozmowy prowadzone w związku z rozpoczęciem pełnienia misji: „Poruszyłem problem rokowań kredytowych w Paryżu”.	
71	23 stycznia, notatka Wydziału Prasy, Radia i Telewizji KC PZPR		147
		Kierownik Wydziału Propagandy Polityki Zagranicznej KC KPZR w czasie wizyty w Polsce „przedstawił, często w sposób bardzo emocjonalny, radziecką ocenę sytuacji w Polsce, poddawał krytyce negatywne zjawiska w naszym kraju oraz apelował o ich szybkie i zdecydowane wyeliminowanie”.	
72	23 stycznia, niepodpisana notatka		152
		Trudności w wymianie turystycznej PRL–CSRS.	

LISTA DOKUMENTÓW

73	23 stycznia, notatka dyrektora Departamentu I MSW Ocena wizyty delegacji NSZZ „Solidarność” we Włoszech i audiencji u papieża.	153
74	24 stycznia, szyfrogram szefa misji wojskowej w Berlinie Zachodnim „ZSRR i inne KS są zdania, że w tegorocznym «Berliner Festspiele» nie powinniśmy brać udziału, ponieważ będzie ono tematycznie powiązane z problematyką pruską”.	157
75	26 stycznia, szyfrogram ambasadora w Hadze Zgoda rządu Holandii na przyznanie Polsce dalszej pomocy kredytowej.	158
76	26 stycznia, szyfrogram ambasadora w Paryżu Zainteresowanie prezydenta Francji złożeniem wizyty w Polsce.	159
77	27 stycznia, szyfrogram ambasady w Budapeszcie Zdaniem pułkownika wojsk ZSRR „strona radziecka wyklucza możliwość ingerencji wojskowej w Polsce”.	162
78	27 stycznia, szyfrogram ambasady w Sofii Władze bułgarskie „wykazują rosnące zniecierpliwienie brakiem rozwiązań w Polsce (brakiem radykalnego przeciwdziałania partii i rządu wobec sił antysocjalistycznych)”.	163
79	27 stycznia, szyfrogram ambasady w Sofii Prośba o instrukcje w sprawie polskich pracowników w Bułgarii przystępujących do NSZZ „Solidarność”.	164
80	27 stycznia, okólnik dyrektora Departamentu V Wizyta kierownika Urzędu do Spraw Wyznań w Izraelu „oznacza przełamywanie wobec Arabów tabu, jakim jest sprawa naszych kontaktów ze środowiskami żydowskimi w diasporze i Izraelu”.	165
81	27 stycznia, szyfrogram ambasadora w Buenos Aires Zdaniem duchownych argentyńskich NSZZ „Solidarność” źródłem inspiracji dla demokracji Argentyny.	167
82	27 stycznia, szyfrogram ambasadora w Londynie Konieczne monitorowanie i ograniczenie zagranicznych kontaktów NSZZ „Solidarność”.	167
83	27 stycznia, szyfrogram ambasadora w Kolonii Prezes rady nadzorczej koncernu Kruppa „odniósł wrażenie, że rząd polski ze spokojem reaguje na wydarzenia w kraju. Niepokój budzi natomiast postawa «Solidarności» i Wałęsy”.	169

LISTA DOKUMENTÓW

84	27 stycznia, szyfrogram ambasadora w Oslo Premier Norwegii „stwierdził, że sprawa pomocy gospodarczej dla Polski została pozytywnie załatwiona w rządzie i obiecał szybkie w tej sprawie wiadomości”.	170
85	[przed 28 stycznia], raport ambasady w Phenianie (fragment) „W sumie możemy również pozytywnie ocenić dotychczasowe stanowisko KRLD wobec wydarzeń w Polsce”.	171
86	28 stycznia, szyfrogram ambasady w Pradze do ministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej „Poważne rozbieżności związane z ustaleniem wielkości dostaw do CSRS węgla oraz ekwiwalentnych towarów do PRL, warunkujących aktualnie podpisanie protokołu handlowego na 1981 rok”.	176
87	29 stycznia, szyfrogram ambasadora w Ottawie Premier Kanady „podkreślał, że zdecydowana linia polskiego kierownictwa wyjścia z trudności przy pomocy środków politycznych oraz postawa kościoła utwierdzają go w przekonaniu, że jego polityka sympatii i wstrzemięźliwości w ocenach sytuacji w Polsce i wokół niej jest słuszna”.	177
88	29 stycznia, okólnik ministra spraw zagranicznych Instrukcja w sprawie kontaktów z przedstawicielami środowisk polonijnych: „Nie jesteśmy w obecnej chwili zainteresowani w kontaktach Polonii z «Solidarnością»”.	178
89	30 stycznia, szyfrogram wiceministra Olechowskiego do ambasadora w Brukseli „Starajcie się przeciwdziałać wszelkimi możliwymi kanałami stawianiu sprawy polskiej na EWG”.	180
90	30 stycznia, szyfrogram ambasadora w Berlinie Sekretarz generalny KC FPK w rozmowie z I sekretarzem KC NSPJ „wyjaśnił, że cała KPF byłaby przeciwna mieszanemu się kogośkolwiek w rozwiązanie wewnętrznych spraw Polski. Byłoby to w ogóle niezrozumiałe, a interwencję zbrojną uważają za katastrofę”.	181
91	30 stycznia, szyfrogram ambasady w Ankarze do ministra kultury i sztuki Trudności w sprawie uiszczenia zapłaty za przekazanie spuścizny po ambasadorze Michale Sokolnickim.	182
92	30 stycznia, szyfrogram ambasadora w Belgradzie Krytyczne wypowiedzi polityków i dyplomatów czechosłowackich na temat I sekretarza KC PZPR.	183

LISTA DOKUMENTÓW

93	30 stycznia, szyfrogram stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Opinie amerykańskich środowisk naukowych i dziennikarskich w sprawie groźby interwencji ZSRR w Polsce: „nikt nie oczekuje takiej inwazji, a gdyby do niej doszło, nie byłoby odpowiedzi militarnej”.	184
94	30 stycznia, szyfrogram wiceministra Dobrosielskiego (z Madrytu) Rozpoczęcie II fazy spotkania KBWE: „Utrzymuje się wśród delegacji zachodnich mniejsze zainteresowanie sytuacją w Polsce”.	185
95	30 stycznia, pismo wiceministra Olechowskiego do wiceministra leśnictwa i przemysłu drzewnego Pozytywne stanowisko MSZ w sprawie przekazania poroża żubra muzeum przyrodniczemu w Bangkoku.	186
96	31 stycznia, notatka informacyjna Rozmowa ministra spraw zagranicznych z ambasadorem USA: „W chwili obecnej rząd Stanów Zjednoczonych pragnie ponownie zapewnić rząd polski, że nadal uważa wewnętrzne problemy Polski za sprawę do rozstrzygnięcia przez polski rząd i naród, wolny od wszelkiej ingerencji zewnętrznej”.	187
97	[styczeń?], notatka Departamentu IV [?] „Islandia nie leży na głównym kierunku naszych zainteresowa- nia politycznych i gospodarczych, a zakres stosunków polsko- -islandzkich nie będzie rozszerzał się”.	190
98	1 lutego, szyfrogram ambasadora w Trypolisie Prośba w sprawie zorganizowania dostawy alkoholu.	192
99	[przed 2 lutego], notatka ambasadora w Kairze Podróż służbowa do Sudanu: „W czasie pobytu w Chartu- mie [...] złożyłem wizytę ministrowi stanu d/s zagranicznych Mohamedowi Mirgani, któremu wręczyłem kopie listów uwierzytelniających”.	192
100	2 lutego, szyfrogram ambasadora w Kolonii Ocena filmu dokumentalnego „Ucieczka i wypędzenie”: „Serial fałszuje historię zgodnie z tezami rewizjonistycznymi i nazistowskimi”.	198
101	2 lutego, szyfrogram ambasadora w Waszyngtonie Trudności w wykorzystaniu przez PRL polonijnej pomocy żywnościowej.	200
102	2 lutego, notatka informacyjna „W toku obrad 98. posiedzenia Komitetu Wykonawczego RWPG rozpatrzono ogółem 34 problemy obejmujące różne	201

LISTA DOKUMENTÓW

- aspekty współpracy państw członkowskich oraz działalności Rady”.
103	2 lutego, list ambasadora w Hanoi do ministra spraw zagranicznych	Wyjaśnienia w sprawie pogłosek o zarzutach personalnych.	203
104	2 lutego, stenogram posiedzenia Rady Ministrów (fragment)	Trudna sytuacja płatnicza: „Mamy konkretne propozycje, warianty, jak temat rozwiązywać dalej, każde rozwiązanie jednakże oznacza, że co najmniej 10% do 15% kredytów nam będzie brakowało”.	207
105	2 lutego, notatka Departamentu V	Tezy do rozmów bilateralnych w Angoli: „Stosunki przyjaźni i braterstwa rozwijają się między PRL i ARL na bazie wspólnoty interesów ideowo-politycznych oraz walki z imperializmem i apartheidem”.	212
106	3 lutego, szyfrogram ambasady w Tokio do kierownika WZ KC PZPR	Rozmowa z wiceprzewodniczącym Japońskiej Partii Komunistycznej, która „z niepokojem obserwuje rozwój sytuacji w Polsce”.	215
107	3 lutego, szyfrogram ambasadora w Waszyngtonie	Inicjatywa zorganizowania konferencji upamiętniającej ofiary hitlerowskich obozów koncentracyjnych „zasługuje na poważne rozpatrzenie”.	217
108	4 lutego, szyfrogram ambasady w Kairze	Negatywne konsekwencje niepunktualnych połączeń lotniczych PLL LOT do Warszawy: „Nasze samoloty spóźniają się nagminnie”.	218
109	4 lutego, szyfrogram dyrektora Departamentu IV do ambasadora w Paryżu	Instrukcja do rozmowy z sekretarzem generalnym Urzędu Prezydenta Francji w związku z planowanym spotkaniem prezydenta z kanclerzem RFN.	219
110	4 lutego, szyfrogram ambasadora w Atenach	Ambasador USA „interesował się rozwojem sytuacji w Polsce wyłącznie pod kątem możliwości eksplozji wewnętrznej i interwencji państw UW”.	220
111	4 lutego, notatka DSiP	„W ostatnich latach obserwujemy coraz szersze angażowanie się MSZ w problematykę współpracy gospodarczej z zagranicą. Wynika to z narastającej w skali światowej współzależności między polityką i ekonomiką”.	222

LISTA DOKUMENTÓW

- 112 [przed 5 lutego], notatka WZ KC PZPR 224
 Protest w sprawie publicznych działań szwedzkiej VPK dotyczących sytuacji w Polsce: „W artykułach prezentowano tezy o zagrożeniu procesu demokratyzacji w PRL, ingerencji ZSRR i innych krajów socjalistycznych, groźbie interwencji militarnej”.
- 113 5 lutego, szyfrogram ambasadora w Kolonii 225
 „Rząd landowy i koła gospodarcze zaniepokojone są sytuacją w zakresie dostaw polskiego węgla”. Premier Szlezwika-Holsztynu „ocenia, że przedłużanie się obecnej sytuacji w Polsce grozi katastrofą gospodarczą i polityczną”.
- 114 5 lutego, okólnik dyrektora Departamentu I 226
 „W chwili obecnej tworzenie nowych struktur związkowych na terenie krajów socjalistycznych uważamy za niewskazane”.
- 115 5 lutego, szyfrogram ambasadora w Oslo 227
 „Sprawa kredytów dla Polski została pozytywnie załatwiona na ostatnim posiedzeniu Rady Stanu (rząd plus król)”.
- 116 5 lutego, szyfrogram ambasadora w Waszyngtonie 228
 Rozmowa z zastępcą redaktora naczelnego tygodnika „Time”: „Nadal podtrzymują kandydaturę Hornika na stałego korespondenta w Polsce i proszą o udzielenie mu akredytacji”.
- 117 5 lutego, szyfrogram dyrektora Departamentu IV do ambasadora w Oslo 229
 „Z inspiracji środowisk polonijnych Norweski Czerwony Krzyż zaproponował bezpośrednio PCK pomoc żywnościową dla instytucji dziecięcych w Polsce”.
- 118 5 lutego, okólnik wiceministra Wiejacza 230
 Możliwe trudności w czasie posiedzenia Konferencji Komitetu Rozbrojeniowego w Genewie: „Sądzimy jednak, że przyniesie pewne postępy w rozwiązywaniu poszczególnych problemów przy konstruktywnym podejściu uczestników”.
- 119 5 lutego, notatka dyrektora Departamentu IV 231
 „W dniu 5 bm. po uprzednim wyrażeniu telefonicznie takiego życzenia przez dra Jana Strzeleckiego (pracownik naukowy PAN, doradca «Solidarności») doszło do jego spotkania w MSZ z tow. Dyr. S. Pichłą”.
- 120 6 lutego, szyfrogram ambasadora w Berlinie 234
 Antypolska demonstracja w Dreźnie: „Młodzież przybyła pod hotel w sposób zorganizowany, uzbrojona w kije, wznosząc wrogie nam okrzyki, jak: «Polacy do domu», «polskie świnię»”.

LISTA DOKUMENTÓW

- 121 6 lutego, szyfrogram ambasadora w Berlinie 235
„Po okresie pewnego uspokojenia z dniem 1 bm. środki masowej informacji NRD ponownie zintensyfikowały publikacje w sprawach polskich: mają one coraz bardziej alarmujący charakter. Publikowane są uderzeniowo – w blokach”.
- 122 6 lutego, szyfrogram ambasadora w Phnom Penh 236
Sugestia rozszerzenia akredytacji ambasadora Kampuczy w Moskwie bez uruchamiania ambasady Kampuczy w Warszawie.
- 123 6 lutego, szyfrogram ambasadora w Waszyngtonie 237
Podsekretarz stanu USA „stwierdził na wstępie, że Administracja Reagana interesuje się – tak jak poprzednia – stosunkami z Polską i że ma do nas i do naszych spraw życzliwy stosunek”.
- 124 6 lutego, notatka ambasadora w Paryżu (fragment) 240
Rozmowa na temat sytuacji wewnętrznej w PRL z ambasadorem ZSRR, który „wyrażał obawę, czy w perspektywie zjazdu nie istnieje niebezpieczeństwo wyboru takich delegatów, którzy nie w pełni mogliby być związani dyscypliną partyjną”.
- 125 7 lutego, szyfrogram ambasady w Bukareszcie 241
Próby prowadzenia działalności związkowej wśród polskich pracowników zatrudnionych w Rumunii: „Generalnie sytuacja polityczna na placówce, łącznie z «Budimexem», dobra. Aktywnie działa organizacja partyjna i związkowa”.
- 126 8 lutego, protokół posiedzenia Biura Politycznego 242
W czasie trzygodzinnej rozmowy z prymasem Polski „tow. S. Kania przedstawił pogląd na aktualną sytuację społeczno-gospodarczą Polski, ukazując wszystkie zagrożenia i stwierdzając wręcz, że dzisiaj sprawa idzie o ocalenie kraju”.
- 127 9 lutego, szyfrogram ambasadora w Bagdadzie 244
Przynależność polskich pracowników w Iraku do związków zawodowych: „Szacunkowo ocenia się, że ostatnie wysyłki pracowników z kraju spowodowały, że ok. 20% tut. załóg to członkowie «Solidarności»”.
- 128 9 lutego, szyfrogram wiceministra Wiejacza do wiceministra Dobrosielskiego (do Madrytu) 245
„Do premiera wpłynął protest Międzynarodowej Federacji Dziennikarzy w Brukseli w sprawie wydalenia z Polski dziennikarzy zachodnich”.

LISTA DOKUMENTÓW

129	9 lutego, raport ambasady w Kabulu (fragmenty) „W stosunkach dwustronnych polsko-afgańskich kontynuowaliśmy nasze poparcie polityczne wyrażane w kontaktach bilateralnych, jak i na forum międzynarodowym dla ARD”.	246
130	9 lutego, notatka ambasady w Damaszku „W większym skupisku załóg pracowniczych w Syrii, tj. na terenie budowy cementowni w Tartus, działa od stycznia br. NSZZ «Solidarność». Obejmuje ona ponad 2/3 załogi, tj. 123 pracowników na 164”.	249
131	10 lutego, szyfrogram stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Dyrektor generalny Międzynarodowej Organizacji Pracy w rozmowie o udziale polskiej delegacji związkowej w najbliższej sesji MOP „podkreślił, że stawia ten problem tak wcześnie, gdyż jest on już przedmiotem wielu rozmów, które mogłyby wskazywać na powstanie trudności w komitecie pełnomocnictw”.	250
132	10 lutego, szyfrogram szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską Zdaniem osobistego sekretarza papieża „utrzymujące się strajki są zjawiskiem negatywnym. Wynikają one z chaotycznej sytuacji w «Solidarności», «ale również z nieumiejętności władz podejmowania kroków wyprzedzających»”.	251
133	10 lutego, szyfrogram wicedyrektora DSiP (z Madrytu) „Polska propozycja o współpracy kulturalnej została poparta przez KS i większość NN (z zastrzeżeniami)”.	253
134	10 lutego, okólnik ministra spraw zagranicznych Polecenie w sprawie sytuacji wewnętrznej i VIII plenum KC PZPR: „Zwróćcie uwagę na charakter wystąpienia Tow. Kani (apel) oraz zawarte w nim treści. Wystąpienie to wskazuje na powagę sytuacji, a jednocześnie pilną potrzebę mobilizacji możliwie najszerszego frontu sił rozsądku na rzecz doprowadzenia do stabilizacji sytuacji”.	254
135	10 lutego, notatka Departamentu Studiów i Programowania „Stosunki polsko-zachodniemieckie mają dla RFN w coraz większym stopniu charakter instrumentalny w jej polityce niemieckiej”.	256
136	11 lutego, szyfrogram ambasadora w Pekinie Chińskie oceny VIII plenum KC PZPR: „z negatywnych doświadczeń polskich wyciągają konsekwentnie wnioski. Ich sytuacja społeczno-ekonomiczna zawiera wiele analogicznych lub zbliżonych problemów i niebezpieczeństw”.	263

LISTA DOKUMENTÓW

137	11 lutego, szyfrogram ambasady w Budapeszcie	Zdaniem węgierskich kręgów wojskowych „wrogie ośrodki zachodnie chcą w Polsce sprawdzić możliwość zalegalizowania politycznej opozycji, a w przypadku osiągnięcia tego celu zorganizować podobną opozycję w innych KS”.	264
138	11 lutego, szyfrogram ambasadora w Waszyngtonie	Wypowiedź rzecznika prasowego Departamentu Stanu w sprawie „użycia przez władze polskie sił zbrojnych do zapobieżenia dalszym niepokojom [...] uznana została przez kierownictwo DS jako «niezręczna»”.	265
139	12 lutego, szyfrogram ambasadora w Brukseli	„Ogólny ton wystąpienia” Bronisława Geremka w czasie wizyty w Belgii „spokojny i wyważony”.	266
140	12 lutego, szyfrogram ambasady w Bukareszcie	„Ostatnio władze rumuńskie zaostrzyły kontrolę wjazdu do Rumunii obywateli polskich”.	267
141	12 lutego, szyfrogram ambasadora w Waszyngtonie	Zdaniem sekretarza skarbu USA „sprawy polskie są złożone, wymagają uwzględnienia wielu aspektów, dotyczą one niemałych sum”.	269
142	12 lutego, notatka Departamentu Studiów i Programowania	„W ciągu 30 lat istnienia NRD obserwujemy wysiłki kierownictwa tego państwa, by doprowadzić do normalizacji i wytworzenia dobrosąsiedzkich stosunków z PRL oraz przezwyciężenia narosłych w procesie historycznym urazów Niemców do Słowian i Polaków”.	271
143	12 lutego, pismo ministra finansów do premiera	„Czuję się zobowiązany powiadomić Towarzysza Premiera o poważnym zaostrzeniu się sytuacji płatniczej w I kwartale br.”.	278
144	[przed 13 lutego], raport ambasady w Moskwie (fragmenty)	„Polityczne stosunki polsko-radzieckie (współpraca partyjna, współpraca organów przedstawicielskich i rządowych oraz organizacji społeczno-politycznych) były w roku 1980 bardzo ożywione i owocne dla naszego kraju”.	281
145	13 lutego, szyfrogram ambasadora w Londynie	Zdaniem polityków brytyjskich „Polska ma możliwość samodzielnego opanowania kryzysu. Niewiadomą jest tylko, jak ostre środki będą musiały być zastosowane, aby wprowadzić podstawy stabilizacji”.	283

LISTA DOKUMENTÓW

146	13 lutego, szyfrogram ambasadora w Paryżu Rozmowa w MSZ Francji na temat pogłosek o możliwości „wprowadzenia w najbliższych dniach w Polsce kroków administracyjnych, w tym stanu wyjątkowego”.	285
147	13 lutego, szyfrogram ambasady w Kolonii Minister spraw zagranicznych RFN „podkreślił, że rząd RFN, jak dotychczas, tak i w przyszłości, prowadził będzie politykę ścisłego niemieszania się w wewnętrzne sprawy Polski”.	286
148	13 lutego, szyfrogram ambasadora w Kopenhadze „Reakcja duńska na wydarzenia w Polsce nadal rzeczowa i spokojna. Dużo jest materiałów informacyjnych o nowym premierze i expose”.	287
149	13 lutego, szyfrogram ambasadora w Berlinie „Z ulgą i satysfakcją przyjęli gospodarze informacje o przebiegu VIII Plenum KC”.	288
150	13 lutego, szyfrogram ambasadora w Moskwie Uznanie pracownika placówki za personae non gratae: „gospodarze sugerują, aby powrót do kraju nastąpił jeszcze przed rozpoczęciem Zjazdu KPZR”.	289
151	14 lutego, szyfrogram ambasadora w Moskwie Opóźnienia w podpisaniu polsko-radzieckiego porozumienia handlowego: „Strona radziecka wstrzymuje się z podpisaniem ze względu na znaczne zmniejszenie dostaw z naszej strony, między innymi surowców”.	290
152	14 lutego, szyfrogram chargé d'affaires ambasady w Maputo Relacja dyrektora Departamentu V z wizyty w Zimbabwie: „Rozmowy w Salisbury przeciągają się. Tempo afrykańskie”.	291
153	14 lutego, sprawozdanie ambasady w Konakry „Rok 1980 nie spełnił oczekiwanej nadziei. Możliwości w zakresie działalności propagandowo-kulturalnej miały ulec spodziewanej i zapowiedzianej poprawie, uległy wyraźnemu pogorszeniu”.	293
154	[po 15 lutego], niepodpisana notatka Rozmowa I sekretarza KC PZPR z sekretarzem generalnym KC KPCz: „Nie można porównywać sytuacji w Polsce z tym, co było u nas w 1968 r. [...] Musicie sami znaleźć wyjście z obecnych kłopotów”.	298
155	[przed 16 lutego], raport ambasady w Algierze (fragmenty) Stosunki polsko-algierskie w 1980 roku: „Spośród wszystkich krajów socjalistycznych Polska wykazuje najmniejszą aktywność w rozwoju swoich kontaktów i stosunków politycznych	304

LISTA DOKUMENTÓW

- z Algierią mimo stosunkowo większej sympatii Algierii do Polski niż do innych krajów socjalistycznych”.
- 156 16 lutego, szyfrogram ambasadora w Ottawie 307
Zdaniem władz kanadyjskich „powierzenie funkcji Premiera generałowi Jaruzelskiemu, ogłoszenie przez niego programu zmierzającego do uspokojenia sytuacji, zmiany na innych stanowiskach rządowych przyjęto z zadowoleniem, jako wyraz zdecydowania KC PZPR wyjścia z kryzysu środkami politycznymi w oparciu o własne, polskie siły”.
- 157 16 lutego, szyfrogram ambasadora w Rzymie do sekretarza KC do 308
spraw międzynarodowych
Włoscy politycy komunistyczni „zapewniają, że ujawnienie tekstu” listu KC KPZR do KC WPK „nie nastąpiło z winy WPK”.
- 158 16 lutego, okólnik ministra spraw zagranicznych oraz ministra handlu 310
zagranicznego i gospodarki morskiej
„Wobec złożonej sytuacji społeczno-politycznej w kraju i poważnych trudności gospodarczych istnieje konieczność optymalnego wykorzystania placówek dla przeciwdziałania tworzonego za granicą katastroficznego obrazu sytuacji wewnętrznej i opiniom poddającym w wątpliwość możliwości gospodarcze PRL”.
- 159 [przed 17 lutego], notatka Departamentu I [?] 311
Tezy do rozmów premiera z ambasadorami krajów socjalistycznych: „Partia i rząd sformułowały realny program wprowadzenia kraju z kryzysu społeczno-gospodarczego”.
- 160 [przed 17 lutego], niepodpisana notatka 313
Przegląd bieżących stosunków PRL–NRD: „Duże obawy w tamtejszym społeczeństwie budzi obecnie sprawa wynikających z sytuacji gospodarczej naszego kraju skutków dla NRD”.
- 161 [po 17 lutego], notatka kierownika Kancelarii Sekretariatu KC 320
Rozmowa I sekretarza KC PZPR z I sekretarzem KC Niemieckiej Socjalistycznej Partii Jedności: „Bardzo pozytywnie odebraliśmy mianowanie tow. Wojciecha Jaruzelskiego na stanowisko premiera. Niemcy zawsze mieli i mają zamiłowanie do wojska, zaś tow. W. Jaruzelski jest u nas bardzo znany, a jego expose sejmowe odbiło się w NRD szerokim echem”.
- 162 18 lutego, szyfrogram ministra spraw zagranicznych do ambasadora 327
w Paryżu
Trudności w sprawie realizacji ewentualnej wizyty prezydenta Francji w PRL: „Niezrozumiałe jest dla nas oczekiwanie, że oprócz I Sekretarza będą inni partnerzy rozmów, np. Wałęsa”.

LISTA DOKUMENTÓW

163	18 lutego, notatka redaktora naczelnego PAP Rozmowa z dyrektorem generalnym TASS, który „nie ukrywał, że jego ocena szeregu zjawisk w Polsce nie pokrywa się z naszym stanowiskiem”.	328
164	[przed 19 lutego], sprawozdanie ambasady w Pradze (fragmenty) Sytuacja Polonii w CSRS: „Prace w środowisku polonijnym w Pradze w dalszym ciągu nie przybrały poważniejszych rozmiarów”.	331
165	[przed 20 lutego], notatka ambasady w Kolonii „W świetle dotychczasowego i aktualnego podejścia rządu RFN do kształtowania stosunków bilateralnych nie należy oczekiwać, że w trakcie wizyty Genschera może dojść do osiągnięcia postępów w jakichkolwiek sprawach podnoszonych przez nas wobec RFN jako otwarte, a zwłaszcza prawno-politycznych, wiążących się z realizacją Układu z 7.12.1970 r.”.	342
166	20 lutego, szyfrogram ambasadora w Budapeszcie Przedstawianie sytuacji wewnętrznej PRL przez węgierskie źródki masowej informacji: „szczyt fali kryzysu w Polsce minął”.	349
167	20 lutego, szyfrogram ambasadora w Lagos Opinie chargé d'affaires ambasady w Jaunde o polskiej działalności misyjnej: „W Kamerunie przebywa około 30 polskich misjonarzy i siostr zakonnych, z tego 25 na północy. Uzyskanie zgody na kontakty z nimi delegacji z kraju niezwykle trudne”.	351
168	20 lutego, okólnik dyrektora DPWKiN Wskazane ograniczenie przyjazdów dziennikarskich do Polski.	352
169	20 lutego, szyfrogram ambasadora w Waszyngtonie Podsekretarz stanu USA „wyraził podziękowanie, stwierdził, iż rozmowa ich ambasadora z Premierem Jaruzelskim była pożyteczna i dobra i ze swej strony zapewnił, że chcieliby, by stosunki wzajemne kształtowały się nadal tak jak dotychczas”.	352
170	21 lutego, szyfrogram ambasady w Bukareszcie Aktywizacja propagandowych działań dyplomatów czechosłowackich związanych z sytuacją wewnętrzną w PRL.	354
171	[przed 23 lutego], projekt notatki WZ KC PZPR W związku z zagraniczną aktywnością NSZZ „Solidarność” „zachodzi pilna potrzeba ponownego spotkania przedstawicieli ruchu związkowego w MSZ w celu rozwiązania istniejących problemów i przyspieszenia prac nad właściwą koordynacją międzynarodowej działalności polskiego ruchu związkowego”.	355

LISTA DOKUMENTÓW

172	23 lutego, notatka Ministerstwa Finansów	Analiza zasad funkcjonowania MFW w kontekście ewentualnego członkostwa PRL w organizacji: „Wzrosłyby znacznie możliwości zaciągania kredytów krótkoterminowych”.	359
173	23 lutego, notatka informacyjna	„Zdaniem Departamentu aktualna sytuacja w Ameryce Środkowej nie sprzyja rozszerzeniu kompetencji terytorialnej ambasady PRL w Nikaragui”.	362
174	23 lutego, szyfrogram ministra spraw zagranicznych do I sekretarza KC PZPR i premiera (do Moskwy)	Informacja ambasadora w Paryżu o rokowaniach finansowych z państwami zachodnimi: „jest generalnie polityczna wola przyjscia nam z pomocą”.	363
175	24 lutego, szyfrogram ambasadora w Madrycie	Nieudana próba zamachu stanu w Hiszpanii: „Potępienie próby zamachu przez króla i deklaracja dowództwa sił zbrojnych w obronie konstytucji przekreśliły rachuby na powodzenie spisku”.	364
176	24 lutego, szyfrogram ministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej do ambasadora w Tokio	„W dniu dzisiejszym przyjąłem Ambasadora Japonii, któremu powtórzyłem nasze postulaty finansowe, zwracając uwagę na fakt, że brak aktualnie możliwości finansowania naszego importu z Japonii wpływa hamująco na tradycyjne japońskie dostawy”.	366
177	25 lutego, szyfrogram konsula generalnego w Nowym Jorku	Aktywne działania środowisk polonijnych w związku z sytuacją wewnętrzną w Polsce: „Polonia pokłada duże nadzieje w osobie gen. Jaruzelskiego”.	367
178	25 lutego, szyfrogram ambasadora w Paryżu	Echa organizacji we Francji wydarzenia polityczno-kulturalnego dotyczącego sytuacji w Polsce: „Położenie akcentu na argumentację antyradziecką i dążenie do przeciwstawienia Polski Związkowi Radzieckiemu”.	368
179	25 lutego, szyfrogram ambasadora w Paryżu i wiceministra finansów	Decyzja klubu paryskiego w sprawie przyznania Polsce pomocy finansowej.	369
180	25 lutego, notatka informacyjna	Krytyczne stanowisko PRL wobec prac nad bronią neutronową: „Wydaje się przy tym celowe zachowanie umiaru w działalności propagandowej”.	370

LISTA DOKUMENTÓW

181	[przed 26 lutego], notatka ambasady w Londynie	373
	„W kategoriach strategiczno-wojskowych Polska traktowana jest jako ważny czynnik bezpieczeństwa europejskiego, przy czym przypomina się, że pozycja Polski została określona w porozumieniach pomiędzy zachodnimi aliantami i Związkiem Radzieckim, stanowiących część składową powojennego uregulowania pokojowego w Europie”.	
182	26 lutego, szyfrogram ambasadora w Budapeszcie	379
	Nieprzychylnie reakcje węgierskie dotyczące pogłosek o przekazaniu polskiej telewizji materiałów filmowych z 1956 roku.	
183	26 lutego, szyfrogram ministra spraw zagranicznych do ambasadora w Tokio	380
	„Nie widzimy ani protokolarnego, ani merytorycznego uzasadnienia do organizowania przez Was spotkania Wałęsy w czasie jego planowanej wizyty w Japonii”.	
184	26 lutego, pilna notatka	381
	Ambasador Brazylii w rozmowie z wiceministrem Olechowskim „nie omieszczał jednak zasygnalizować zaniepokojenia swoich władz odnośnie najbliższych perspektyw rozwoju brazylijsko-polskich stosunków gospodarczych”.	
185	26 lutego, projekt pilnej notatki (z załącznikiem)	382
	Oczekiwana zdecydowana reakcja w sprawie decyzji Stałej Konferencji Ministrów Kultury RFN dotyczącej sposobu oznaczania granic niemieckich.	
186	27 lutego, szyfrogram konsula generalnego w Nowym Jorku	387
	„Ostatnio zarówno w prasie, jak i środowiskach polonijnych mocno krytykuje się przewlekły proces dostarczania przez pocztę w Polsce paczek żywnościowych z USA”.	
187	27 lutego, szyfrogram ambasadora w Nairobi	388
	Rozmowa z chargé d'affaires ambasady Arabii Saudyjskiej, który „podzielał pogląd, że sytuacja rozwija się w kierunku nawiązania kontaktów i stosunków”.	
188	27 lutego, szyfrogram konsula generalnego w Chicago	389
	Pełnomocnik Banku Leków NSZZ „Solidarność” „uważa, że jego działalność przyczyni się do zbliżenia Polonii do Polski”.	
189	27 lutego, szyfrogram ministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej do ambasadora w Ottawie	391
	Rozmowa z chargé d'affaires Kanady, któremu przekazano „nasze postulaty dotyczące oczekiwanych ułatwień finansowych ze strony władz kanadyjskich”.	

LISTA DOKUMENTÓW

190	28 lutego, notatka informacyjna	Wizyta ministra spraw zagranicznych w Danii „pozwoliła na pogłębienie zrozumienia naszych problemów oraz interesów politycznych i gospodarczych. Jest przejawem ożywienia dialogu na szczeblach rządowych z państwami Europy Zachodniej”.	392
191	[luty], biuletyn MSZ (fragment)	Korzystny bilans udziału PRL w UNDP.	396
192	[luty], notatka WZ KC PZPR	„Pomoc Polski dla SWAPO była przez wiele lat ograniczona”.	400
193	2 marca, notatka informacyjna	Brak informacji o Polsce w amerykańskiej publikacji dotyczącej pomocy udzielanej Salwadorowi przez kraje socjalistyczne.	405
194	3 marca, szyfrogram dyrektora DPWKiN do ambasadora w Bernie	Plotki w sprawie rzekomej emigracji Edwarda Gierka z małżonką do Szwajcarii.	406
195	3 marca, szyfrogram ambasadora w Lizbonie	„Zrozumienie” polityków portugalskich „dla pełnego poszanowania wewnętrznego charakteru wydarzeń polskich oraz zdecydowanie powstrzymywania się od ingerencji”.	407
196	3 marca, szyfrogram ambasadora w Oslo do kierownika WZ KC PZPR	Działacz norweskich związków zawodowych „zadowolony z pobytu i nawiązanych kontaktów. Był gościem «Solidarności», która go zaprosiła, ale równie interesujące rozmowy miał ze związkami autonomicznymi i branżowymi, a szczególnie z doradcą wicepremiera Rakowskiego”.	408
197	3 marca, notatka wicedyrektora DPWKiN	Radca ambasady Mauretanii w Moskwie „zapowiedział zgłoszenie potrzeb swego kraju w dziedzinie kształcenia kadr i ew. zatrudnienia polskich specjalistów w latach 1982–1985 przy okazji złożenia listów uwierzytelniających przez nowego ambasadora”.	409
198	4 marca, szyfrogram ambasadora w Phnom Penh	„Nadal nie otrzymaliśmy przesyłki z alkoholem. [...] Nasza sytuacja w związku z zaginięciem przesyłki jest – w związku z nowym rokiem buddyjskim (12 kwietnia) i tradycyjnym obowiązkiem przekazywania upominków – wręcz rozpaczliwa”.	410

LISTA DOKUMENTÓW

199	4 marca, szyfrogram ambasadora w Budapeszcie „Pod wpływem wydarzeń w Polsce i inspiracji z Zachodu w Budapeszcie aktywizują się elementy opozycyjne w środowiskach inteligencji twórczej”.	411
200	4 marca, szyfrogram ambasadora w Pradze Pozytywne reakcje ambasady ZSRR na przemówienie I sekretarza KC PZPR.	412
201	4 marca, pilna notatka Przekazanie protestu przez wiceministra Dobrosielskiego na ręce chargé d'affaires ambasady RFN z jednoczesnym podkreśleniem, że „decyzja ministrów kultury RFN godzi w Układ PRL–RFN z 7 grudnia 1970 r. oraz postanowienia Umowy Kulturalnej, a także narusza inne bilateralne i prawnomiędzynarodowe zobowiązania RFN”.	413
202	4 marca, raport dzienny Banku Handlowego Niski stan rezerw dewizowych.	415
203	[przed 5 marca], notatka Departamentu V i DPWKiN „Sprawy związane z problematyką żydowsko-izraelską należałoby rozwiązywać konkretnie, lecz stopniowo, by nie stwarzać wrażenia generalnego «otwarcia» z naszej strony na organizacje żydowskie w diasporze, a tym bardziej – na Izrael, o co jesteśmy przez Arabów podejrzewani”.	416
204	5 marca, szyfrogram ambasadora w Kolonii Polemiczne stanowisko sekretarza stanu w MSZ RFN w sprawie protestu wobec decyzji Stałej Konferencji Ministrów Kultury RFN.	421
205	5 marca, szyfrogram ambasadora w Paryżu Planowana wizyta prezydenta Francji w PRL, który „jest przekonany, że spirala wydarzeń u nas od zmian rządowych idzie coraz mocniej w kierunku pozytywnym, co z jego punktu widzenia umożliwia wizytę”.	423
206	5 marca, szyfrogram ambasadora w Madrycie Reakcje mediów hiszpańskich na wydarzenia w Polsce: „Zarówno informacje, jak i komentarze prasowe pozbawione są dramatyzmu”.	425
207	5 marca, szyfrogram ambasadora w Londynie do przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Możliwe uzyskanie pomocy kredytowej w krajach zachodnich: „Nie należy jednak zakładać, że decyzje podjęte zostaną szybko”.	426

LISTA DOKUMENTÓW

- 208 6 marca, szyfrogram ambasadora w Bukareszcie 427
Zatrzymanie kilkudziesięciu obywateli polskich przez władze rumuńskie.
- 209 6 marca, szyfrogram wiceministra Olechowskiego do ambasadora w Tokio 428
„Prosimy usilnie starać się o uzyskanie pilnie jednoznacznego stanowiska administracji japońskiej co do kwoty i warunków przejściowego, tj. do końca I półrocza br., refinansowania naszych zobowiązań kredytowych wobec Japonii”.
- 210 6 marca, szyfrogram ambasadora w Dakarze 430
Premier Senegalu „jest nie tylko za kontynuacją, ale również za dalszym rozwojem naszej współpracy. Wśród KS stawia nas na pierwszym miejscu, podkreślając solidność naszego wyko-
nawstwa inwestycyjnego”.
- 211 6 marca, szyfrogram ambasadora w Rabacie do wiceministra handlu 431
zagranicznego i gospodarki morskiej
Zatrzymanie polskiego statku rybackiego przez władze marokańskie: „Przypominamy, że jest to drugi przypadek zajęcia statku na przestrzeni roku”.
- 212 9 marca, szyfrogram wiceministra Wiejacza do stałego przedstawiciela 433
przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie
Potrzebne przeciwdziałanie ewentualnemu spotkaniu prze-
wodniczącego NSZZ „Solidarność” z dyrektorem generalnym MOP.
- 213 9 marca, szyfrogram dyrektora Departamentu Konsularnego do 434
ambasadorów w Pradze i Moskwie
Wyjaśnienia w sprawie reakcji na inicjatywy zgłaszane przez Koreę Południową: „Kierując się postulatami KRLD i zasa-
dami koordynacji wśród KS, nie podejmowaliśmy żadnych inicjatyw ze strony Płd. Korei”.
- 214 10 marca, szyfrogram ambasadora w Trypolisie do wiceministra handlu 435
zagranicznego i gospodarki morskiej
„Przedstawiciele głównodowodzącego zwrócili się o pilną do-
stawę 100 sztuk czołgów T-55 i 24 sztuk dział 130 mm”.
- 215 11 marca, szyfrogram ambasadora w Waszyngtonie 435
„Prasa amerykańska nadała duży rozgłos odbytej w Warszawie manifestacji, na której miały być antysyjonistyczne hasła. Im-
prezie tej przypisuje się wymowę antysemitką i komentuje się ją jako zapowiedź «odżywających» antysemitkich tendencji”.

LISTA DOKUMENTÓW

216	11 marca, szyfrogram ambasadora w Londynie Brak przeciwwskazań do powołania krajowego komitetu do spraw obchodów 100. rocznicy urodzin generała Władysława Sikorskiego.	437
217	11 marca, szyfrogram ambasadora w Londynie Zdaniem Jana Pomiana-Bławdziewicza „politycy zachodni oceniają, że sytuacja w Polsce rozwija się w kierunku poważnych spięć politycznych. Mogą one zagrozić interesowi bezpieczeństwa europejskiego”.	438
218	11 marca, instrukcja dyrektora Departamentu II dla szefa misji w Kaesongu Wytyczne w związku z objęciem stanowiska: „Uważamy, że istnienie KNPN i jej ograniczona działalność są czynnikami sprzyjającymi łagodzeniu napięcia na Półwyspie Koreańskim”	439
219	12 marca, szyfrogram ambasadora w Londynie W rozmowie z przedstawicielami społeczności żydowskiej w Wielkiej Brytanii „wykazałem długofalowe konsekwencje, także dla Żydów, rozpoczęcia nowej kampanii antypolskiej w obecnej sytuacji wewnętrznej kraju (aktywizacja sił antysocjalistycznych)”.	442
220	12 marca, szyfrogram ambasady w Damaszku do wiceministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej i wiceministra obrony narodowej Intensyfikacja działań w sprawie sprzedaży uzbrojenia do Syrii.	444
221	12 marca, szyfrogram ambasadora w Pekinie Chińska inicjatywa wymiany publikacji naukowych między uczelniami w PRL i ChRL.	445
222	12 marca, notatka Departamentu Współpracy z Zagranicą MNSzWiT „Rozmowa odbyła się z inicjatywy gościa, który przyjechał z Moskwy (siedziba ambasady) w celu przedstawienia w n/Ministerstwie i w MSZ problemu bezpieczeństwa studentów senegalskich uczących się w Polsce”.	446
223	12 marca, pismo dyrektora Departamentu II do konsula generalnego w Szanghaju Zgoda na podejmowanie „pozarządowych kontaktów z Tajwanem w niektórych dziedzinach. Jednocześnie zachowane zostało pryncypialne stanowisko polityczne w kwestii wyłącznego uznawania ChRL”.	448
224	12 marca, okólnik ministra spraw zagranicznych Konieczne „potwierdzenie dotychczasowej polityki Rządu i Partii w sprawach żydowskich, która znalazła wyraz m.in.	450

LISTA DOKUMENTÓW

- w rozmowach z Goldmanem (Światowy Kongres Żydów), otwarciu pawilonu w Oświęcimiu poświęconego martyrologii Żydów, odbudowie synagogi w Warszawie, powołaniu Komitetu Korczakowskiego, wizycie Kuberskiego w Izraelu w styczniu br.”.
- 225 12 marca, okólnik ministra spraw zagranicznych 452
Instrukcja do rozmów w sprawie sytuacji wewnętrznej i polityki zagranicznej PRL: „W oparciu o VIII Plenum i ekspozse premiera wypracowywane są praktyczne przedsięwzięcia w ramach programu stabilizacji wewnętrznej”.
- 226 13 marca, szyfrogram ambasady w Sofii 454
Krytyczne oceny sytuacji wewnętrznej i działań władz PRL.
- 227 13 marca, szyfrogram wicedyrektora Departamentu II do ambasady 455
w New Delhi
Wizyta przedstawicieli NSZZ „Solidarność” w Indiach: „udział delegacji Solidarności w sympozjum dla nas politycznie niewygodny ze względu na antykomunistyczny charakter centrali ICFTU organizującej imprezę”
- 228 13 marca, pilna notatka 456
Wizyta ministra spraw zagranicznych NRD w Polsce „potwierdziła zainteresowanie kierownictwa NRD aktywizacją kontaktów na szczeblu rządowym z Polską”.
- 229 13 marca, szyfrogram wiceministra handlu zagranicznego i gospodarki 461
morskiej do ambasady w Paryżu
„Refinansowanie naszych zobowiązań kredytowych przypadających do spłaty w latach 1981–83” jednym z tematów rozmów w czasie planowanej wizyty francuskiego ministra handlu zagranicznego w Polsce.
- 230 13 marca, okólnik wicedyrektora DPWKiN 463
Wskazane ograniczenie zagranicznej aktywności Niezależnego Zrzeszenia Studentów.
- 231 14 marca, szyfrogram ambasadora w Kolonii 464
Brak zgody na pochówek obywatela RFN na wrocławskim cmentarzu: „nie należy stwarzać tego typu precedensów i propozycję proponujemy w grzecznej formie oddalić”.
- 232 16 marca, szyfrogram ambasady w Nairobi do wiceministra handlu 465
zagranicznego i gospodarki morskiej
Trudności w polsko-kenijskiej współpracy gospodarczej.
- 233 16 marca, notatka ambasady w Bukareszcie 466
Rozmowy wicedyrektora Departamentu I w MSZ Rumunii: „Rumunia w miarę swych możliwości pomagała i będzie

LISTA DOKUMENTÓW

- pomagać Polsce, m.in. realizując punktualnie swe dostawy oraz dostarczając towarów dodatkowych”.
- 234 16 marca, stenogram posiedzenia Rady Ministrów (fragment) 468
Zdaniem premiera nieuniknione wprowadzenie oszczędności energetycznych i ograniczeń wyjazdowych: „za dużo jest tego wojażowania, pustego częstokroć, tabuny całe jeżdżące i się nic pożytecznego tam nie dzieje”.
- 235 16 marca, notatka Wydziału Pracy Ideowo-Wychowawczej KC 469
Działania propagandowe dotyczące organizacji bieżących uroczystości rocznicowych: „proponujemy, aby myślą przewodnią przedsięwzięć podejmowanych dla ich uczczenia uczynić te wartości ideowe, które przyświecały walce Polaków o wyzwolenie narodowe i społeczne”.
- 236 17 marca, szyfrogram ambasadora w Waszyngtonie 475
Pogorszenie relacji polsko-żydowskich: „Sądzę, że należy liczyć się z ogólnym usztywnieniem dezyderatów prezentowanych pod naszym adresem”.
- 237 17 marca, szyfrogram ambasadora w Teheranie 477
Prośba rządu Iranu o dostawy sprzętu wojskowego: „Ogólnie chodziłoby o sprzęt lekki artyleryjski (działka, granatniki z amunicją), środki transportowe, lekką broń ręczną i karabiny, automaty z amunicją, części zamienne do różnych rodzajów sprzętu”.
- 238 17 marca, szyfrogram wicedyrektora Departamentu II do ambasadora w Dżakarcie 478
„Indonezja podjęła decyzję [o] intensyfikacji współpracy gospodarczej z zagranicą. Chcą, aby była bardziej zdywersyfikowana. W tej sytuacji widzą możliwości «ukonkretnienia» współpracy z Polską”.
- 239 17 marca, notatka informacyjna 479
Uwarunkowania kredytów zagranicznych: „Kredyty będą z całą pewnością drogie, ponieważ restrykcyjna polityka kredytowa na Zachodzie będzie utrzymana”.
- 240 18 marca, notatka ambasadora w Vientiane 482
„W celu wyraźnego zaakcentowania szeroko rozumianej obecności Polski w Laosie podjęliśmy w ostatnim okresie czasu szereg działań, głównie na płaszczyźnie kulturalnej i propagandowej”.
- 241 [po 18 marca], notatka informacyjna 485
Wizyta ministra spraw zagranicznych w Norwegii: „miała ona na celu kształtowanie właściwego obrazu sytuacji w Polsce

LISTA DOKUMENTÓW

- oraz doprowadzenie do finalizacji refinansowania naszych zadłużeń i uzyskania dalszych kredytów w Norwegii, a także wywarcia na nią wpływu, aby konstruktywnie działała na rzecz postulatów Polski w klubie paryskim”.
- 242 [przed 19 marca], niepodpisana notatka 489
„Wielokrotnie wskazywaliśmy już, iż w Polsce nie ma niemieckiej mniejszości narodowej. [...] Polska nie podejmowała i nie zamierza podjąć w przyszłości jakiegokolwiek dialogu z RFN w tej sprawie”.
- 243 [przed 19 marca], notatka ambasady w Londynie 490
Porzebne udzielenie wsparcia w planowanej realizacji przez BBC filmu dokumentalnego o obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu.
- 244 19 marca, szyfrogram ambasadora w Brukseli 493
Stałe zainteresowanie krajów EWG sytuacją w Polsce.
- 245 19 marca, szyfrogram ambasadora w Paryżu 494
Przygotowania do planowanej wizyty przewodniczącego NSZZ „Solidarność” we Francji: „Ważna wydaje nam się pierwsza konferencja prasowa” Lecha Wałęsy „i ustalenie na niej związkowego charakteru i ram wizyty”.
- 246 19 marca, szyfrogram ambasadora w Phenianie 495
Protest KRLD w sprawie udziału przedstawiciela PRL w festiwalu teatralnym w Seulu
- 247 19 marca, szyfrogram ambasadora w Paryżu 497
Rozmowy w sprawie planowanej wizyty przewodniczącego NSZZ „Solidarność” we Francji: „Wałęsa potwierdził, że przyjeżdża do Francji jako gość wszystkich central i w charakterze wyłącznie związkowym”.
- 248 19 marca, okólnik wiceministra Olechowskiego 498
Wielostronne negocjacje kredytowe w Londynie: „Generalnie banki zdają sobie sprawę z konieczności udzielenia nam kredytów na rok 1981, natomiast trudniej jest je nakłonić do kredytów na okres przejściowy”.
- 249 19 marca, pilna notatka w sprawie działań propagandowych 499
Konieczne podjęcie działań propagandowo-informacyjnych dotyczących stosunków polsko-żydowskich.
- 250 [po 19 marca], niepodpisana notatka 500
Rozmowy I sekretarza KC PZPR z I sekretarzem KC WSPR: „Polska sama winna obronić socjalizm i sama znaleźć rozwiązanie. Wasze problemy nikt za Polaków nie rozwiąże”.

LISTA DOKUMENTÓW

251	[po 19 marca], notatka Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Rozmowy delegacji rządowej w ZSRR: „Związek Radziecki nie jest w stanie udzielić Polsce dalszych kredytów finansowych z uwagi na nader szczególną i skomplikowaną sytuację, w jakiej sam się obecnie znajduje, m.in. konieczność zakupu bardzo dużej ilości zboża”.	502
252	21 marca, okólnik sekretarza KC do spraw międzynarodowych „Incydent bydgoski ma wyraźnie charakter prowokacyjnego naruszenia prawa przez grupę działaczy S., co wywołało praworządną i zrównoważoną reakcję władz, z nieuniknionymi jednak konsekwencjami napięcia i emocji”.	508
253	23 marca, szyfrogram dyrektora Departamentu V do ambasadora w Trypolisie Instrukcja do rozmów z władzami libijskimi w związku z informacjami dziennikarza PAP o pobycie w Libii. Należy „jeszcze aktywniej wykorzystywać wszystkie możliwości dla zapoznawania gospodarzy, w tym na wysokim szczeblu, z naszymi ocenami, zgodnie z instrukcjami Ministra”.	510
254	23 marca, notatka wicedyrektora DPWKiN Niezbędne podjęcie decyzji o sprzedaży praw do emisji filmu „Robotnicy ‘80”. Aktualny „stan tworzy niekorzystną dla nas atmosferę, sugerując, że władze polskie stawiają przeszkody polityczne”.	511
255	23 marca, szyfrogram dyrektora Departamentu V do ambasadora w Algierze „Prosimy o Wasze uczestnictwo w konferencji w/s Korei. Jeśli jednak okazałoby się, że inne KS reprezentowane są na niższym szczeblu – «zachorujcie» i wyslijcie Kumanka”.	513
256	24 marca, szyfrogram ambasady w Buenos Aires do wiceministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej Ograniczenie możliwości korzystania z argentyńskich kredytów.	514
257	24 marca, szyfrogram ambasady w New Delhi do wiceministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej Konieczna zmiana sposobu przekazywania informacji w celu zachowania tajemnicy służbowej.	515
258	24 marca, szyfrogram ambasadora w Paryżu Prośba Polskiej Misji Katolickiej do konsula generalnego w Paryżu o pomoc w przekazaniu lekarstw dla ludności w Polsce.	515

LISTA DOKUMENTÓW

259	24 marca, szyfrogram wicedyrektora DPWKiN do ambasadora w Moskwie	516 Wymagane uzyskanie opinii władz ZSRR w sprawie uhonorowania radzieckiego muzyka przez warszawską Akademię Muzyczną.
260	24 marca, notatka informacyjna	517 Rezygnacja prezydenta Francji ze złożenia wizyty w Polsce: „Proponuje się, aby do sprawy wizyty Prezydenta Francji w Polsce powrócić po zakończeniu wyborów prezydenckich w tym kraju, o ile je wygra Giscard”.
261	24 marca, notatka MHZiGM	520 „Przy ocenie pracy i obsady kadrowej placówek ekonomiczno-handlowych w krajach rozwijających się należy brać pod uwagę specyficzne, odmienne niż na rynkach krajów socjalistycznych i kapitalistycznych rozwiniętych, warunki działania tych placówek”.
262	25 marca, szyfrogram ambasadora w Londynie	524 Obchody 100. rocznicy urodzin generała Władysława Sikorskiego: „Ugrupowania emigracyjne organizują naciski wśród brytyjskich polityków, aby zablokować przeniesienie do Polski prochów Sikorskiego”.
263	25 marca, szyfrogram ambasadora w Oslo	525 Rozmowa z przedstawicielami krajów socjalistycznych w Norwegii: „Spotkanie uważam za b. pożyteczne, ponieważ wszyscy uczestnicy swoje wiadomości opierają głównie na depeszach zachodnich agencji, z własnym, często błędnym, komentarzem”.
264	25 marca, okólnik ministra spraw zagranicznych	526 Prośba do krajów EWG o zwiększenie pomocy finansowej i odroczenie spłat kredytów: „sytuacja jest b. poważna. Wykorzystajcie wszystkie możliwości dotarcia. Działajcie inicjatywnie. Informujcie o reakcjach i stanowiskach”.
265	25 marca, okólnik ministra spraw zagranicznych	529 Instrukcja w sprawie zgromadzenia rezerw finansowych. Należy „zgromadzić w kasie placówki niezbędne środki na wypłatę wynagrodzeń na najbliższy okres i inne pilne wydatki, których nie można zaniechać lub odłożyć”.
266	25 marca, projekt pilnej notatki	530 Minister spraw zagranicznych RFN w czasie wizyty w Polsce: „z uznaniem odnosił się do obranej przez kierownictwo naszego kraju linii rozwiązywania środkami politycznymi napięć, wyrażał nadzieję i zainteresowanie dalszym przewycięzaniem

LISTA DOKUMENTÓW

- trudności i napięć społecznych bez użycia środków przymusu i ingerencji z zewnątrz”.
267	26 marca,	szyfrogram ambasadora w Berlinie Krytyczne stanowisko KC SED w sprawie aktywności NSZZ „Solidarność” na terytorium NRD.	536
268	26 marca,	szyfrogram ambasadora w Luandzie Trudności w sprawie zatrzymania przez władze angolskie statku rybackiego „Al Razaza”. Władze angolskie: „oczekują na opłatę grzywny w żądanej wysokości (8,5 mln dolarów)”.	537
269	26 marca,	szyfrogram ambasadora w Hanoi „W pierwszym kwartale 1981 r. obsługa statków polskich, zwłaszcza w Hajfongu, przez który przechodzi większość naszych towarów do WRS (70 procent eksportu i importu), znacznie się pogorszyła”.	538
270	27 marca,	szyfrogram ambasadora w Bangkoku do ministra przemysłu maszyn ciężkich i rolniczych Olbrzymie trudności w montażu samochodów osobowych eksportowanych do Tajlandii.	540
271	27 marca,	szyfrogram ambasadora w Berlinie „Rozmowy przeprowadzone w bieżącym tygodniu z pracownikami Komisji Planowania NRD sygnalizują wzrost niezadowolenia kierownictwa gospodarczego NRD z przebiegu bieżącej współpracy gospodarczej z Polską”.	541
272	27 marca,	szyfrogram ambasady w Sofii „Gospodarze wykazują coraz dalej idące zaniepokojenie rozwojem sytuacji w Polsce oraz wyrażają wątpliwość co do możliwości wewnętrznego rozwiązania kryzysu”.	542
273	27 marca,	szyfrogram ambasadora w Nairobi „Wg panujących tu poglądów konflikt w Ugandzie przerodził się w wojnę domową, która jest faktem”.	543
274	27 marca,	szyfrogram ambasadora w Waszyngtonie „Sprawy polskie są prezentowane na czołówkach gazet oraz dzienników radiowych i telewizyjnych. Ocenia się, że jest to najtrudniejsza faza kryzysu”.	544
275	27 marca,	szyfrogram wicedyrektora DSiP (z Madrytu) W czasie sesji KBWE „notujemy duże zaniepokojenie sytuacją w Polsce i jej wpływem na losy spotkania”.	545

LISTA DOKUMENTÓW

- 276 27 marca, pismo dyrektora Ośrodka Informacji i Kultury Polskiej w Bratysławie do kierownika Wydziału Kultury KC KPS 546
Duże trudności w polsko-czechosłowackiej współpracy kulturalnej: „W związku z koniecznością realizowania planu imprez w roku 1981 prosimy o pomoc w ich organizacji, albowiem na przykład ostatni fakt naraża nas na koszty przyjazdu ludzi z Kraju bez uzyskania zamierzonego efektu”.
- 277 27 marca, notatka okólna dyrektora Departamentu Konsularnego (z załącznikiem) 548
Konieczne ograniczenie wizyt obcokrajowców w PRL i ściśle przestrzeganie zarządzenia MSW „w sprawie zapobiegania niepożądanym przyjazdom do Polski cudzoziemców oraz przekazywania informacji o osobach przekraczających granicę PRL”.
- 278 28 marca, szyfrogram ambasadora w Budapeszcie 551
Wicepremier Węgier „wyraził pogląd, że w Polsce bez konfrontacji z użyciem siły się nie obejdzie. Jest ona nieunikniona”.
- 279 28 marca, szyfrogram ambasadora w Rabacie do wiceministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej 552
Propozycja złożona przez przedstawiciela firmy marokańsko-szwajcarskiej w sprawie zakupu uzbrojenia dla armii irackiej: „Transakcję ocenia na sumę przekraczającą miliard dolarów”.
- 280 28 marca, szyfrogram ambasadora w Paryżu 553
„Na tle rozwoju sytuacji u nas obserwujemy dalszy wzrost zainteresowania i zaniepokojenia francuskich kół politycznych (administracja i kandydaci), jak i środków masowego przekazu”.
- 281 28 marca, szyfrogram ambasady w Berlinie 554
Dyplomaci amerykańscy w Berlinie „liczą się z możliwością interwencji radzieckiej i NRD w Polsce i ogłoszeniem w związku z tym stanu wyjątkowego w NRD”.
- 282 28 marca, pilna notatka 555
Ambasador USA wezwany przez ministra spraw zagranicznych w związku z oświadczeniem Białego Domu na temat sytuacji w Polsce: „jest ono niedopuszczalną formą mieszania się w nasze sprawy wewnętrzne”.
- 283 30 marca, okólnik ministra spraw zagranicznych 557
„Wobec groźby strajku generalnego nie można wykluczyć wprowadzenia stanu wojennego (normy prawa nie przewidują stanu wyjątkowego)”.

LISTA DOKUMENTÓW

- 284 30 marca, szyfrogram ambasadora w Waszyngtonie 558
 Zamach na prezydenta USA: „Administracja funkcjonuje normalnie, wiceprezydent Bush, który był poza Waszyngtonem, jest już na miejscu w Białym Domu”.
- 285 30 marca, okólnik ministra spraw zagranicznych i sekretarza KC do 559
 spraw międzynarodowych
 Instrukcja w sprawie IX plenum KC PZPR: „postanowienia Plenum oznaczają kontynuację i rozwinięcie VI, VII i VIII Plenum we wszystkich podstawowych sprawach dot. Partii i Kraju” oraz „oznaczają [...] kurs na demokratyzację Partii i jej umocnienie”.
- 286 31 marca, szyfrogram szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych 561
 ze Stolicą Apostolską
 „Po wysłuchaniu komunikatu o osiągnięciu porozumienia między rządem i Solidarnością papież wyraził głębokie zadowolenie oraz nadzieję, że «może tym razem nastąpi wreszcie przełom i kraj przystąpi do normalnej pracy w warunkach odnowy»”.
- 287 31 marca, pilna notatka 562
 Działania dyrektora generalnego Międzynarodowej Organizacji Pracy: list do Lecha Wałęsy, zapowiadający „gotowość wysłania do Warszawy misji technicznej wysokiego szczebla”.
- 288 31 marca, notatka ambasady w Berlinie 563
 „Sytuacja polityczna wśród ok. 9 tysięcy naszych pracowników zatrudnionych w zakładach NRD kształtuje się głównie pod wpływem wydarzeń krajowych i stosunkiem do nich władz NRD-owskich”.
- 289 31 marca, szyfrogram stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku 566
 Rozmowa z sekretarzem generalnym, który „prosił o przekazanie polskim przywódcom wyrazów uznania za mądrą politykę w obliczu kryzysu. Stwierdził, że sytuacja w Polsce wzbudzała powszechny niepokój również w ONZ”.
- 290 [marzec], notatka Gabinetu Ministra 568
 W aktualnej sytuacji „szczególnej wagi nabiera sprawa skutecznej, operatywnej koordynacji naszych działań w sferze stosunków z zagranicą”.
- 291 1 kwietnia, szyfrogram wicepremiera Jagielskiego (z Paryża) do 574
 I sekretarza KC PZPR i prezesa Rady Ministrów
 W czasie wizyty we Francji widoczne „duże zaniepokojenie i zainteresowanie sytuacją polityczną w kraju”. Jednakże

LISTA DOKUMENTÓW

- „wszystkie rozmowy przebiegały w atmosferze przyjaźni i sympatii dla Polski, a nawet serdeczności”.
- 292 1 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Ottawie 576
Rozmowa z przedstawicielami środowisk żydowskich w Kanadzie: „Odpowiedziałem generalnie, że polityka naszych władz jest niezmiennie przeciwna wystąpieniom antysemitycznym”.
- 293 1 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Atenach 577
„Rząd Grecji jest przekonany, że Polska przezwycięży wszystkie trudności, co leży zarówno w interesie narodu polskiego, jak i w interesie całej Europy”.
- 294 1 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Pekinie 578
Zdaniem ambasadora w Szwecji: „Sytuacja w Polsce postawiła całą Europę w «stan pogotowia»”.
- 295 1 kwietnia, okólnik ministra spraw zagranicznych 580
„KKP po trudnych dyskusjach uchyliła na wniosek Wałęsy gotowość strajkową w całym kraju, za wyjątkiem Bydgoszczy, do czasu rozwiązania tamtejszych problemów”.
- 296 [przed 2 kwietnia], raport ambasady w Dar es Salaam 581
Działalność konsularna w 1980 roku: „W krajach naszej akredytacji zamieszkuje w sumie ponad tysiąc Polaków, w większości jest to emigracja wojenna, bardzo rozproszona i nie utrzymująca bliższych kontaktów z krajem i Placówką”.
- 297 2 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Berlinie 588
Krytyczne wschodnioniemieckie oceny sytuacji w Polsce: „partia jest w stanie bezwładu i nie kontroluje właściwie rozwoju wydarzeń wewnętrznych”. Rozdrażnienie wywołane polskimi publikacjami dotyczącymi historii Prus.
- 298 2 kwietnia, szyfrogram wiceministra Wiejacza (z Genewy) 590
Kontakty z Międzynarodową Organizacją Pracy: „Skrzytkowaliśmy (wraz z amb. Sujką) fakt wysłania telegramu do Wałęsy przez MOP w okresie napięcia, jako przejaw mieszania się w nasze wewnętrzne sprawy”.
- 299 3 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Helsinkach 591
„W ostatnich dniach protestowały w ambasadzie dwie grupy dziennikarzy fińskich przeciwko niewpuszczeniu ich do Polski”.
- 300 3 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Paryżu do MHZiGM oraz 592
Przedsiębiorstwa Handlu Zagranicznego „Pol-Mot”
Narastające trudności w eksporcie samochodów osobowych do Francji: „Sprzedaż samochodów Polski Fiat 125 P ulega stopniowemu zmniejszeniu z powodu starzenia się modelu”.

LISTA DOKUMENTÓW

301	3 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Hawanie Władze kubańskie „mają nadzieję, że sami ostatecznie uporamamy się z kłopotami politycznymi – «gdyż w innym wypadku byłoby to katastrofalne dla całego ruchu komunistycznego i odprężenia w świecie»”.	593
302	3 kwietnia, szyfrogram szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską W ocenie sekretarza Rady Spraw Publicznych Kościoła: „sytuacja w Polsce stała się obecnie stałym elementem wszelkich rozmów w międzynarodowych kontaktach SA. Wynika to nie tylko z powagi tej sytuacji, lecz także z faktu osobistego zaangażowania papieża”.	594
303	3 kwietnia, notatka ambasady w Budapeszcie „Wydarzenia w Polsce niezmiennie zajmują czołowe miejsce w węgierskich środkach masowego przekazu, co szczególnie jest zauważalne w radio i telewizji”.	595
304	4 kwietnia, szyfrogram wicepremiera Jagielskiego (z Waszyngtonu) do I sekretarza KC PZPR i prezesa Rady Ministrów „Władze amerykańskie udzielą poparcia w rozmowach paryskich dla doprowadzenia do zawarcia porozumień o refinansowanie płatności gwarantowanych w 1981 roku na możliwym najwyższym poziomie”.	597
305	4 kwietnia, raport ambasady w Atenach (fragmenty) „W stosunkach utrzymywał się sprzyjający klimat. W działaniach ambasady, a także centrum zainteresowań Grecji w stosunku do Polski należy rozróżnić dwa etapy: do sierpnia, a następnie po wybuchu kryzysu wewnętrznego w Polsce”.	599
306	6 kwietnia, szyfrogram konsula generalnego w Chicago „Prowadzona w ostatnich dniach ze szczególnym nasileniem historyczna kampania środków masowego przekazu co do ewentualności interwencji w Polsce wywołuje poważne napięcie wśród Polonii”.	606
307	6 kwietnia, notatka dyrektora generalnego Centrali Turystycznej „ORBIS” Decyzja „radzieckich biur podróży [...] o dokonaniu czasowego zawieszenia wymiany turystycznej na okres miesiąca kwietnia i maja”.	607
308	7 kwietnia, okólnik wiceministra Olechowskiego Pozytywne efekty rozmów wicepremiera Jagielskiego we Francji i USA.	609

LISTA DOKUMENTÓW

- 309 7 kwietnia, szyfrogram dyrektora Departamentu V do ambasadora w Bejrucie 611
Niezbędne wzmocnienie bezpieczeństwa polskich placówek w Libanie.
- 310 7 kwietnia, szyfrogram dyrektora Departamentu IV do ambasadora w Kolonii 612
„Zawiadomcie MSZ RFN o planowanej na 10 bm. demonstracji przed Ambasadą i domagajcie się zakazania jej przez władze”.
- 311 7 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Rzymie 613
Spotkanie sekretarza stanu Stolicy Apostolskiej z ambasadorem ZSRR: „powodem rozmowy jest głębokie zaniepokojenie papieża rozwojem sytuacji w Polsce i napięciem wokół sprawy Polski”. Stolica Apostolska „uważa, że rozwiązanie sytuacji w Polsce powinno wyjść ze strony samych Polaków”.
- 312 7 kwietnia, okólnik dyrektora Departamentu Konsularnego 614
Wymagane ściśle przestrzeganie instrukcji dotyczącej ograniczeń wizowych.
- 313 7 kwietnia, notatka ambasady w Paryżu 615
Zauważalny brak efektów kontroli przyjazdów dziennikarskich do Polski: „Ograniczenia i utrudnienia wprowadzone w uzyskiwaniu przez dziennikarzy wiz wjazdowych do Polski nie prowadzą do osiągnięcia zamierzonego celu, jakim było – w naszym rozumieniu – świadome regulowanie, wg korzystnych dla nas kryteriów, obecności dziennikarzy zagranicznych w Polsce”.
- 314 7 kwietnia, pismo dyrektora DPWKiN do ambasadora w Waszyngtonie 617
Plan działań informacyjno-propagandowych: „Bezwarunkowo realizowana musi być zasada koordynacji działalności informacyjno-propagandowej i kulturalnej wszystkich polskich placówek na terenie USA”.
- 315 8 kwietnia, pilna notatka 619
Przekazanie ministrowi spraw zagranicznych przez chargé d'affaires ambasady RFN listu ministra spraw zagranicznych RFN, zawierającego „częściową odpowiedź na postulaty zgłoszone przez nas w sprawach finansowo-kredytowych w czasie jego wizyty w Polsce”.

LISTA DOKUMENTÓW

316	9 kwietnia, szyfrogram ambasady w Londynie do wiceministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej Znaczne trudności w eksporcie samochodów osobowych do Wielkiej Brytanii.	621
317	9 kwietnia, szyfrogram dyrektora Departamentu IV do ambasadora w Lizbonie Protest w sprawie wypowiedzi ministra spraw zagranicznych Portugalii, uznanej za niedopuszczalną ingerencję „w nasze sprawy wewnętrzne, łącznie z atakowaniem naszych pryncypów ustrojowych”.	622
318	10 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Helsinkach Pozytywna decyzja władz Finlandii w sprawie przyznania Polsce pomocy kredytowej.	623
319	10 kwietnia, okólnik dyrektora Gabinetu Ministra Wskazane monitorowanie zagranicznej aktywności działaczy Komitetu Samoobrony Społecznej „KOR”.	624
320	10 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Pradze „W kuluarach XVI Zjazdu KPCz. mówiło się wiele o wadze czynnika polskiego dla działalności bratnich partii komunistycznych i sytuacji międzynarodowej”.	625
321	10 kwietnia, szyfrogram przewodniczącego delegacji PRL na wiedeńskie rokowania rozbrojeniowe (z Wiednia) Zdaniem przewodniczącego delegacji USA „merytorycznie porozumienie w rokowaniach wiedeńskich zależy właściwie od dwóch spraw: uzgodnienia danych o liczebności wojsk radzieckich oraz jakiegoś porozumienia co do inspekcji”.	627
322	11 kwietnia, notatka informacyjna MSW Konieczna poprawa koordynacji działań handlowych w Iraku.	628
323	13 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Kolonii Podziękowania przesyłane przez NSZZ „Solidarność” do SPD „wywołały konsternację kierownictwa SPD, albowiem wspomniane krajowe organizacje SPD rzekomo nie wysyłały «Solidarności» żadnych dotacji”.	629
324	13 kwietnia, okólnik dyrektorów Gabinetów Ministra i I sekretarzy KZ w MSZ i MHZiGM Apel oszczędnościowy pracowników konsulatu generalnego w Ostrawie wystosowany do „pracowników wszystkich polskich placówek dyplomatycznych i handlowych oraz budów i usług phz, jak również byłych pracowników placówek zagranicznych posiadających konta dewizowe”.	630

LISTA DOKUMENTÓW

325	13 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Ottawie Rozmowy z politykami kanadyjskimi o sytuacji wewnętrznej PRL i wzajemnych stosunkach gospodarczych. Premier „Trudeau wyrażał zadowolenie z pewnego uspokajania napięcia w Polsce”.	631
326	13 kwietnia, okólnik ministra spraw zagranicznych Instrukcja w sprawie aktualnej sytuacji wewnętrznej: „Partia i Rząd koncentrują wysiłki na naczelnej sprawie – produkcji, w tym zwłaszcza rolniczej. Bez jej wzrostu grożą nam dramatyczne braki w aprowizacji i zaopatrzeniu w towary rynkowe oraz bezrobocie na dużą skalę”.	634
327	14 kwietnia, szyfrogram wicedyrektora Departamentu V (z Damaszku) Przewodniczący Komitetu Wykonawczego OWP „wyraził przekonanie, że przezwyciężymy kryzys i wyjdziemy z niego wzmocnieni”.	635
328	14 kwietnia, notatka ambasady w Moskwie Trudności związane z pobytem polskich studentów w ZSRR. Częste „sytuacje konfliktowe ze studentami innych narodowości, zwłaszcza studentami krajów socjalistycznych”	636
329	14 kwietnia, pismo wicedyrektora DPWKiN do dyrektora Biura Paszportów MSW Nieodzwonne wprowadzenie zakazu wjazdu do Polski dla zachodnioniemieckiego dziennikarza Wilhelma Dietla.	640
330	14 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Londynie Sprowadzenie prochów generała Władysława Sikorskiego do Polski: „Jest to obecnie najbardziej skomplikowana sprawa, jaką muszą rozwiązać brytyjscy politycy”.	641
331	[przed 15 kwietnia], sprawozdanie delegacji PZPR (fragmenty) Udział delegacji PZPR w obradach XVI zjazdu KPCz: „Odczuwało się wyraźnie, że wydarzenia i sytuacja w Polsce ciążyła nad przebiegiem Zjazdu. Przyjazd na czele delegacji KPZR towarzysza Leonida Breżniewa komentowano jednoznacznie jako związany z sytuacją w Polsce”.	642
332	15 kwietnia, szyfrogram wiceministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej do ambasadora w Kolonii Konieczne zdobycie kredytowych dostaw żywności z RFN: „podstawową sprawą jest uzyskanie 100% finansowania”.	646
333	15 kwietnia, okólnik dyrektora DSiP „Przedłużenie spotkania madryckiego oceniamy pozytywnie [...]. Chodzi nam o utrzymanie wielostronnego kanału dialogu politycznego W-Z i wykorzystanie go dla polepszenia	648

LISTA DOKUMENTÓW

- sytuacji międzynarodowej i ułatwienia rozpoczęcia innych negocjacji dwu- i wielostronnych”.
- 334 16 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Budapeszcie 649
I sekretarz KC WSPR w rozmowie z ministrem spraw zagranicznych „stwierdził między innymi: jest u nas duża troska i niepokój, gdyż nie widzimy rozwiązania kryzysu” w PRL.
- 335 16 kwietnia, okólnik dyrektora Departamentu Łączności 652
Zwiększone zagrożenie bezpieczeństwa placówek dyplomatyczno-konsularnych: „Ostatnio elementy trockistowskie wzmożyły działalność wobec wszystkich placówek KS. Planowane są bliżej nieokreślone akcje i napady na przedstawicieli KS”.
- 336 16 kwietnia, okólnik ministra spraw zagranicznych 653
Instrukcja w sprawie nieprzyjmowania rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie Polski.
- 337 16 kwietnia, notatka informacyjna 654
„Sytuacja w Polsce stała się dominującym problemem międzynarodowym”
- 338 17 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Hadze 658
Prośba o prenumeratę „Tygodnika Solidarność” na potrzeby placówki.
- 339 17 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Brukseli 659
„Zablokowanie wiz dla dziennikarzy stwarza nam coraz więcej kłopotów”.
- 340 17 kwietnia, szyfrogram dyrektora Departamentu Kadr i Szkolenia do ambasady w Nikozji 659
„Prosimy o poinformowanie Ministra Spraw Zagranicznych Cypru o zawieszeniu działalności pionu politycznego Ambasady z 15 kwietnia 1981 r. z przyczyn oszczędnościowych”.
- 341 17 kwietnia, notatka informacyjna 661
Krytyka działalności zachodnioniemieckich korespondentów tematem rozmowy dyrektora DPWkiN z sekretarzem ambasady RFN.
- 342 17 kwietnia, notatka informacyjna 662
„W 1980 r. przebywało w Polsce około 1600 dziennikarzy z krajów socjalistycznych oraz ponad 1200 dziennikarzy z krajów kapitalistycznych i III Świata”.

LISTA DOKUMENTÓW

343	17 kwietnia, notatka ministra spraw zagranicznych Zdaniem przewodniczącego organizacji B'nai B'rith: „Organizacje żydowskie i reszta świata byłyby bardzo usatysfakcjonowane, gdyby Polska uznała Izrael”.	666
344	21 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Islamabadzie „Zastrzeżenie do sposobu informowania przez tutejsze środki przekazu o wydarzeniach w Polsce”.	670
345	21 kwietnia, okólnik ministra spraw zagranicznych „16 marca br. Bank Handlowy przestał dokonywać wypłat w dewizach. Nie realizuje już zleceń MSZ związanych z utrzymaniem placówek”.	671
346	21 kwietnia, notatka dyrektora Departamentu V Interwencja ambasadora Iraku w sprawie publikacji prasowych tygodnika „Polityka”.	672
347	[po 22 kwietnia], projekt notatki Departamentu V [?] „W wyniku wymiany poglądów ustalono, iż należy kontynuować dotychczasową praktykę w kwestii przyjazdów zarówno indywidualnych, jak i grupowych z Izraela”.	674
348	[przed 23 kwietnia], raport ambasady w Hawanie (fragmenty) „Atmosferę stosunków dwustronnych determinowały wyraźnie wydarzenia związane z przedłużającym się kryzysem społeczno-politycznym w Polsce, a przede wszystkim obawa kierownictwa kubańskiego o kierunek i ostateczne rezultaty polskiego procesu”.	676
349	23 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Budapeszcie Przedruk artykułu „Tygodnika Solidarność” w prasie węgierskiej: „Wg naszych informacji redaktor naczelny tego pisma został za to ostro skrytykowany w KC, a naczelni redaktorzy wszystkich pism zostali ostrzeżeni, iż nie wolno im przedrukowywać żadnych materiałów z tygodnika «Solidarność»”.	681
350	23 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Addis Abebie Starania o regularne wnoszenie opłat przez polskich specjalistów zatrudnionych w MOP.	682
351	23 kwietnia, szyfrogram ambasady w Pradze Krytyczne reakcje prasy czeskosłowackiej na rejestrację NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”.	683
352	23 kwietnia, protokół posiedzenia Biura Politycznego KC PZPR Przygotowania do rozmów z delegacją ZSRR: „Towarzysze radzieccy będą chcieli wiedzieć, jak będziemy działać, by uyskać stan zmniejszenia zagrożenia, a nie jego narastanie”.	684

LISTA DOKUMENTÓW

353	24 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Madrycie		688
		Trudności w polsko-hiszańskich stosunkach gospodarczych: „niektóre problemy, zwłaszcza refinansowanie kredytów gwarantowanych przez rząd [...] będzie [...] bardzo trudne”.	
354	25 kwietnia, notatka dyrektora Departamentu III		690
		Konferencja przygotowywana przez US Holocaust Memorial Council „zasługuje na poparcie”.	
355	25 kwietnia, pismo Departamentu Finansów MON do dyrektora Departamentu V		691
		Rozliczenia finansowe związane z udziałem polskich jednostek w kontyngentach pokojowych ONZ. Prośba „o spowodowanie podjęcia stosownych przedsięwzięć w celu wyegzekwowania od Sekretariatu ONZ [...] należności Rządu PRL”.	
356	27 kwietnia, szyfrogram ambasady w Kopenhadze do zastępcy kierownika WZ KC PZPR		695
		„W działalności politycznej KPD pierwsze miejsce nadal zajmuje wyjaśnianie wydarzeń w Polsce”.	
357	27 kwietnia, notatka informacyjna		696
		Omówienie „kilku spraw bieżących z zakresu stosunków dwustronnych” celem rozmowy dyrektora Departamentu III z radcą ambasady USA.	
358	28 kwietnia, szyfrogram ambasady w Ankarze do wiceministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej		698
		Konieczność wykorzystania depozytu lir tureckich: „Proponuję zabrać je do kraju przez specjalnego kuriera, jeśli istniałaby możliwość ich zamienienia w Europie Zachodniej”.	
359	28 kwietnia, okólnik ministra spraw zagranicznych i ministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej		699
		Zalecenie dla pracowników placówek i ich rodzin, „aby w roku bieżącym powstrzymali się od przyjazdów urlopowych do kraju na koszt państwa”.	
360	28 kwietnia, notatka informacyjna		700
		W czasie posiedzenia zespołu ds. działalności międzynarodowej NSZZ „Solidarność” „uwypuklono w szczególności konieczność zgodności działalności międzynarodowej «Solidarności» z polską racją stanu oraz ze statutem związku”.	
361	29 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Wiedniu		703
		Wizytę ministra sprawiedliwości w Austrii „gospodarze potraktowali jako okazję do zademonstrowania swej życzliwości do zachodzących przemian i uwagi wobec aktualnych problemów Polski”.	

LISTA DOKUMENTÓW

- 362 29 kwietnia, notatka dyrektora Protokołu Dyplomatycznego 704
 Rezygnacja ambasadorów ZSRR i krajów socjalistycznych z udziału w pochodzie pierwszomajowym: „Tow. B. Aristow zwrócił uwagę, że jako oficjalny przedstawiciel dyplomatyczny swego kraju nie może wziąć udziału w masowej manifestacji o charakterze wewnętrznym”.
- 363 30 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Rzymie 706
 W rozmowie z ministrem spraw zagranicznych Włoch „podziękowałem za życzliwy stosunek rządu włoskiego do naszych postulatów ekonomicznych. Przedstawiłem dalsze nasze życzenia zgodnie z instrukcjami”.
- 364 30 kwietnia, szyfrogram wiceministra Olechowskiego do ambasadora 707
 w Tokio
 „29 bm. odbyłem w MSZ spotkanie z przedstawicielami delegacji «Solidarność» nt. wizyty w Japonii. Uczuliliśmy na aspekt polityczny wizyty i możliwe próby wykorzystania jej w celach antyradzieckich”.
- 365 30 kwietnia, pilna notatka 708
 Bieżące wydarzenia międzynarodowe i bilateralne tematem rozmowy wiceministra Dobrosielskiego z ambasadorem USA: „Główny fragment rozmowy dotyczył spotkania w Madrycie. Obszernie przedstawiłem nasz punkt widzenia i nasze zainteresowanie zakończenia Madrytu pozytywnym rezultatem”.
- 366 notatka dyrektora DSiP 710
 „Obecny stan zadłużenia Polski i jej wewnętrzne problemy gospodarcze przyczyniły się niestety do utwierdzenia stereotypu o niedostatecznej zdolności Polaków do gospodarowania («polnische Wirtschaft»).”
- 367 [kwiecień], raport URM [?] (fragment) 714
 „W związku ze spiętrzeniem spłat i trudnością ich terminowego uregulowania prowadzone są z naszymi wierzycielami rozmowy nad tzw. refinansowaniem lub restrukturyzacją znacznej części naszych zobowiązań”.
- 368 2 maja, szyfrogram ambasadora w Sztokholmie 722
 Demonstracja przed gmachem konsulatu generalnego w Malmö: „Jeśli ekscesy [...] nie ustaną, sugeruję interwencję wobec ambasady Szwecji w Warszawie”.

LISTA DOKUMENTÓW

- 369 2 maja, szyfrogram konsula generalnego w Chicago do dyrektora Departamentu Konsularnego i ambasadora w Waszyngtonie 723
Polonijne obchody rocznicy Konstytucji 3 Maja: „Naszym zdaniem treści obchodów były świadomie wyważone, odwołujące się do patriotyzmu, jedności, pokoju oraz unikające polemik”.
- 370 4 maja, szyfrogram szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską 724
Stan zdrowia prymasa Polski: „Choroba Wyszyńskiego stawia na porządku dziennym problem następstwa”.
- 371 4 maja, szyfrogram szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską 725
Zdaniem osobistego sekretarza papieża „są powody, by zmniejszyć, iż strona radziecka zainteresowana jest w rozwoju stosunków z Watykanem”.
- 372 4 maja, okólnik wiceministra Olechowskiego 726
Negocjacje z klubem paryskim: „Uzyskaliśmy refinansowanie lub odłożenie spłat 90% rat kapitałowych i odsetek przypadających pierwotnie do zapłaty do końca br. (większość państw skłania się ku refinansowaniu)”.
- 373 4 maja, notatka informacyjna 728
Rozmowy wiceministra Wiejacza w MSZ NRD: „Wspólnie oceniliśmy, że wymiana poglądów nt. organizacji międzynarodowych i współdziałania obu państw była pożyteczna i winna być kontynuowana”.
- 374 4 maja, notatka informacyjna 732
Posiedzenie zespołu ds. działalności międzynarodowej NSZZ „Solidarność”: „Strona rządowa przedstawiła stanowisko w sprawach podniesionych na poprzednim spotkaniu przez delegację «Solidarności» oraz ustosunkowała się do niektórych spraw wniesionych dodatkowo”.
- 375 5 maja, wyciąg korespondencyjny z szyfrogramu ambasadora w Belgradzie 735
„W ostatnich dniach miały miejsce incydenty na Kosowie i w pld. Serbii”.
- 376 6 maja, szyfrogram ambasady w Pradze 736
„Środki masowego przekazu kontynuują aktywną działalność propagandową o sytuacji w Polsce, która jest realizowana w myśl stosowanego tutaj niezmiennie hasła: «niezależne związki zawodowe instrumentem kontrrewolucji»”.

LISTA DOKUMENTÓW

377	6 maja, szyfrogram szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską Zdaniem sekretarza Rady do Spraw Publicznych Kościoła w Polsce „nie ma alternatywy wobec socjalizmu. Są natomiast duże możliwości przemian w ramach systemu”.	737
378	6 maja, notatka Wydziału Socjalno-Zawodowego KC PZPR „W okresie ostatnich dziesięciu dni nadal występuje z różnym nasileniem antypaństwowa działalność polityczna uderzająca w Związek Radziecki”.	738
379	6 maja, notatka informacyjna Rozmowy wiceministra Wiejacza w czasie wizyty w NRD: „Zaniepokojenie rozwojem sytuacji w Polsce jest autentyczne. NRD już obecnie odczuwa ujemne skutki kryzysu w Polsce”.	741
380	6 maja, notatka ambasadora w Lizbonie Rozmowa z ministrem spraw zagranicznych Portugalii. Prawdopodobnie „będziemy mieli zielone światło dla spraw gospodarczych oraz kulturalnych, o ile nie będziemy ich kojarzyć ze sprawami politycznymi”.	744
381	7 maja, szyfrogram wicedyrektora DAFiI do ambasadora w Canberze Oczekiwane uzyskanie środków dewizowych ze sprzedaży samochodów placówki.	747
382	7 maja, szyfrogram ambasadora w Budapeszcie Węgierskie oceny sytuacji w Polsce w świetle postanowień X plenum KC PZPR.	748
383	8 maja, okólnik wiceministra Wiejacza Delegacja polska na 67. sesji Konferencji Ogólnej Międzynarodowej Organizacji Pracy: „uzgodniono trójstronną formułę reprezentacji obejmującą przedstawicieli NSZZ «Solidarność», związków branżowych i autonomicznych”.	749
384	11 maja, okólnik wiceministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej „W związku z trudnościami w przekazywaniu dotacji z kraju na utrzymanie placówek zobowiązuje się kierowników placówek do prowadzenia maksymalnie oszczędnej gospodarki finansowej i ograniczenia wydatków wyłącznie do najniezbędniejszych”.	751
385	11 maja, szyfrogram wiceministra Dmochowskiego do szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską W rozmowie z osobistym sekretarzem papieża „podkreślić, że doceniamy znaczenie pomocy w żywności i lekach”, jednak „nie stanowi ona rozwiązania naszych problemów gospodarczych”.	752

LISTA DOKUMENTÓW

386	11 maja, notatka ambasadora w Kairze Akcenty antyradzieckie w komunikacie prasowym o wypowiedzi prezydenta Sudanu w czasie uroczystości składania listów uwierzytelniających przez ambasadora PRL.	753
387	13 maja, szyfrogram ambasady w New Delhi „Od kilku miesięcy notujemy wzrost przemysłowej działalności obywateli polskich, w tym części pracowników placówek i delegatów podróżujących przez Dubaj, Bangkok i Singapur do Bombaju”.	755
388	13 maja, szyfrogram dyrektora DPWKiN do ambasadora w Londynie Zgoda na akredytację dla Timothy’ego Gartona Asha „napotyka na zrozumiałe trudności. [...] Zasugerujcie redakcji TIMES’a przedstawienie innej kandydatury”.	757
389	13 maja, pismo ambasadora w Kolonii (z załącznikiem) Spotkanie z przedstawicielami organizacji B’nai B’rith: „Nie rozumieją, w jaki sposób może dochodzić obecnie do tak prymitywnego podejścia, jakim jest antysemityzm”.	758
390	13 maja, pismo dyrektora DPWKiN do ambasadora w Pradze Krytyczna ocena działalności informacyjno-propagandowej ambasady.	761
391	14 maja, szyfrogram ambasadora w Tokio Sprzeczką przewodniczącego NSZZ „Solidarność” z sekretarzem Rady Generalnej Japońskich Związków Zawodowych.	763
392	14 maja, szyfrogram wiceministra Dmochowskiego do ambasadora w Tokio Wymagane potwierdzenie zgody przewodniczącego NSZZ „Solidarność” na przyjęcie zaproszenia do udziału w pracach komitetu honorowego obchodów 100. rocznicy urodzin generała Władysława Sikorskiego.	764
393	14 maja, szyfrogram ambasadora w Tokio Wywiad przewodniczącego NSZZ „Solidarność” udzielony w czasie pobytu w Japonii: „Na pytanie o możliwość interwencji: nie wierzy w taką możliwość, nie ma w Polsce sytuacji, która usprawiedliwiałaby jakąkolwiek ingerencję z zewnątrz”.	765
394	14 maja, okólnik dyrektora DAFiI Oczekiwane ograniczenie zagranicznych wyjazdów służbowych w związku zakazem „sprzedaży biletów i innych dokumentów podróży na podróże do punktów poza siecią połączeń PLL «LOT» w II obszarze płatniczym” przez placówki PLL LOT.	767

LISTA DOKUMENTÓW

395	14 maja, szyfrogram ambasadora w Waszyngtonie „Reakcje amerykańskie na zamach na papieża są bardzo silne i powszechne”.	768
396	14 maja, pismo ambasadora w Berlinie „Uprzejmie informuję o bardzo niekorzystnej aktualnej sytuacji w obrotach handlowych PRL–NRD na 1981 r.”.	769
397	15 maja, okólnik wiceministra Wiejacza „W rozmowach wyrażajcie mocne zaniepokojenie kursem NATO potwierdzonym decyzjami obu sesji i sprzeciw wobec usiłowań wygrywania problemu polskiego dla celów sprzecznych z odprężeniem i pożądaną poprawą stosunków W–Z”.	771
398	15 maja, szyfrogram dyrektora generalnego MHZiGM do ambasadora w Limie Wskazane „zbadać drogą nieoficjalną możliwości uzyskania licencji połowowych dla części naszej floty wycofywanej z Peru”.	772
399	15 maja, szyfrogram ministra spraw zagranicznych do ambasadorów w Pradze i Moskwie „Poinformujcie gospodarzy, że staramy się usilnie o to, by” przewodniczący NSZZ „Solidarność” „nie kandydował wbrew uzgodnieniom we wspólnocie” do władz MOP.	774
400	16 maja, szyfrogram ambasadora w Canberze Działania w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa placówki.	775
401	18 maja, szyfrogram konsula generalnego w Nowym Jorku „Od trzech dni czołowym wydarzeniem tutaj. mass-mediów jest zamach na papieża”.	776
402	18 maja, szyfrogram stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku W rozmowie pożegnalnej (w związku z zakończeniem misji w przedstawicielstwie) sekretarz generalny „stwierdził, że z uznaniem obserwuje stabilizację sytuacji w Polsce”.	777
403	18 maja, szyfrogram ambasadora w Kolonii Przebieg dyskusji telewizyjnej dotyczącej historii stosunków polsko-niemieckich „był zdecydowanie niekorzystny dla naszych interesów politycznych”.	778
404	18 maja, szyfrogram ambasadora w Paryżu I sekretarz francuskiej Partii Socjalistycznej „podkreślił kilkakrotnie, że zakłada politycznie pozytywne stanowisko nowej administracji, taki jest bowiem stosunek Mitterranda”.	779

LISTA DOKUMENTÓW

- 405 18 maja, szyfrogram dyrektora generalnego MHZiGM do ambasady w Teheranie 781
 „Dla Waszej wyłącznej informacji: nie zakłada się w br. importu ropy naftowej z II obszaru płatniczego dla potrzeb kraju”.
- 406 18 maja, szyfrogram dyrektora Departamentu IV do ambasadora w Kolonii 782
 „Z inicjatywy G. Grassa i bez naszej wiedzy środowisko gdańskich artystów zgodziło się na otwarcie 5 czerwca br. wystawy jego grafiki”.
- 407 18 maja, notatka informacyjna 783
 Zróżnicowane reakcje krajów socjalistycznych na X plenum KC PZPR: „Przebieg i rezultaty X Plenum były przedmiotem żywego zainteresowania w europejskich krajach socjalistycznych”.
- 408 19 maja, szyfrogram ambasadora w Hanoi 787
 Różnorodne aspekty zainteresowania władz wietnamskich i przedstawicieli korpusu dyplomatycznego sytuacją wewnętrzną PRL.
- 409 19 maja, szyfrogram ambasadora w Hawanie 788
 I sekretarz Komunistycznej Partii Kuby w rozmowie z zastępcą przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów „stwierdził, że niepokoi ich bardzo sytuacja w Polsce i jej reperkusje w skali międzynarodowej”.
- 410 19 maja, okólnik dyrektora DMO 790
 Wizytę w Polsce dyrektora generalnego Międzynarodowej Organizacji Pracy „wykorzystaliśmy pod kątem neutralizowania w MBP sił usiłujących wykorzystywać wydarzenia w Polsce dla akcji antykomunistycznych”.
- 411 19 maja, projekt noty okólnej DPWkiN do placówek dyplomatycznych i konsularnych w Polsce 791
 Próby ograniczenia działalności propagandowo-informacyjnej przedstawicielstw zagranicznych w Polsce.
- 412 [przed 20 maja], notatka dyrektora Ośrodka Informacji i Kultury Polskiej w Bratysławie 793
 Narastające trudności w polsko-czechosłowackiej współpracy kulturalnej.
- 413 [przed 20 maja], notatka informacyjna (fragmenty) 794
 Relacje z Finlandią: „Stosunki bilateralne, tak w płaszczyźnie politycznej, jak i kulturalno-naukowej, rozwijają się normalnie. Należą one do najbardziej rozbudowanych wśród naszych nordyckich partnerów”.

LISTA DOKUMENTÓW

414	[przed 21 maja], notatka Wydziału Pracy Ideowo-Wychowawczej KC PZPR	797
	„W ostatnich miesiącach jedną z cech charakterystycznych działań przeciwników socjalizmu w naszym kraju jest znaczna intensyfikacja propagandy antyradzieckiej”.	
415	21 maja, szyfrogram wicedyrektora Departamentu IV do ambasadora w Londynie	801
	Wg „poufnego źródła” premier Wielkiej Brytanii w czasie wizyty w Indiach „przedstawiła, iż konsekwencja interwencji ZSRR w Polsce oznaczałaby przekreślenie układów jałtańskich”.	
416	21 maja, szyfrogram ambasadora w Berlinie	802
	Zauważalna zmiana w reakcjach NRD na rozwój sytuacji wewnętrznej w PRL: „Odnosi się wrażenie, że stale zmniejsza się zaufanie do nas i tracimy wiarygodność jako sojusznik ideologiczny i po części polityczny”.	
417	21 maja, szyfrogram ambasadora w Kolonii	804
	Trudności organizacyjne w sprawie przyjęcia pomocy oferowanej Polsce przez Niemiecki Czerwony Krzyż.	
418	21 maja, szyfrogram ambasadora w Brasilii do wiceministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej	805
	Zaniepokojenie strony brazylijskiej wywołane opóźnieniami w spłacie polskiego zadłużenia.	
419	21 maja, protokół posiedzenia Biura Politycznego KC PZPR (fragmenty)	806
	Interwencja ZSRR w sprawie przypadków „prowokacyjnego zachowania się obywateli polskich w stosunku do radzieckich wojskowych” oraz narastania „zjawiska antysowietyzmu”. Zdaniem I sekretarza KC PZPR „przyrost antysowietyzmu jest częścią składową sytuacji w partii i w państwie. To groźne zjawisko”.	
420	22 maja, okólnik ministra spraw zagranicznych i kierownika Biura Spraw Sejmowych	808
	Polecenie BP KC PZPR w sprawie złożenia rezygnacji z mandatów poselskich.	
421	22 maja, szyfrogram szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską	809
	Opinie szefa Zespołu Stolicy Apostolskiej ds. Stałych Kontaktów Roboczych z Rządem PRL w sprawie zamachu na Jana Pawła II: „Powszechnie uważa się, że zamachowiec działał z inspiracji międzynarodowych ośrodków terrorystycznych o rodowodzie prawicowo-faszystowskim. Niestety	

LISTA DOKUMENTÓW

- pojawiają się ostatnio również spekulacje podsuwające rodowód lewicowy”.
422	25 maja, szyfrogram ambasadora w Luandzie	Trudności w kontaktach gospodarczych z Wyspami Świętego Tomasza i Książęcą.	810
423	25 maja, szyfrogram ambasadora w Rzymie do sekretarza KC PZPR do spraw międzynarodowych	Sekretarz generalny Włoskiej Partii Komunistycznej: „podkreślił, że z dużym zaniepokojeniem obserwują przedłużający się brak stabilizacji gospodarczej, a przede wszystkim spadek produkcji”.	811
424	25 maja, notatka ministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej	Minister gospodarki Szwajcarii w czasie wizyty w Polsce, „podkreślając znaczenie kredytów dla promowania szwajcarskiego eksportu, stwierdził, że sprawa ta będzie mogła być przychylnie rozważona, w zależności od przebiegu i stopnia wykorzystania kredytu na 100 mln Sfr.”.	812
425	26 maja, szyfrogram szefa Zespołu do Spraw Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską	Zdaniem sekretarza Rady do Spraw Publicznych Kościoła „sukcesja po Wyszyńskim jest sprawą niezwykle delikatną. Papież zachowuje wobec kurii dyskrecję”.	814
426	26 maja, szyfrogram ambasadora w Pradze	„W ostatnim czasie dyplomaci radzieccy przejawiają znacznie większą niż jeszcze niedawno inicjatywę w nawiązywaniu z nami kontaktów”.	816
427	26 maja, szyfrogram dyrektora Departamentu V do ambasadora w Kairze	Prośba o informację w sprawie zaginięcia tajnego dokumentu nadesłanego ze Sztabu Generalnego.	817
428	26 maja, szyfrogram dyrektora Departamentu II do ambasadora w New Delhi	Przedstawiciel MSZ Indii w czasie wizyty w PRL „wielokrotnie podkreślał ogromny – ich zdaniem – obiektywny wpływ wydarzeń w Polsce na sytuację wewnętrzną w wielu krajach”.	818
429	26 maja, sprawozdanie pracownika Departamentu Konsularnego	Podróż konsultacyjna do Hiszpanii, Portugalii i Maroka: „W Lizbonie, Rabacie i Madrycie spotkałem się z ambasadorami i innymi pracownikami przedstawicielstw dyplomatycznych. W czasie tych spotkań obserwowałem [...] poważny niepokój o dalszy rozwój sytuacji w Polsce”.	819

LISTA DOKUMENTÓW

430	27 maja, szyfrogram ambasadora w Pradze Wiadomość o samobójstwach byłego ministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej oraz byłego ministra budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych „odbiła się w CSRS szerokim echem”.	824
431	27 maja, szyfrogram ambasadora w Moskwie W wyniku interwencji przewodniczącego Zarządu Głównego Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej u ambasadora ZSRR „podjęto decyzję o przyjęciu dalszych trzech «pociągów przyjaźni»”.	825
432	27 maja, pismo Urzędu do Spraw Wyznań do dyrektora Departamentu I „Urząd do Spraw Wyznań prosi o przekazanie Ambasadorowi PRL w Berlinie, iż proponuje wspierać te tendencje w Kościele Ewangelickim, które opowiadają się za koniecznością przeciwstawienia się antypolskim nastrojom i współpracą z Polską Radą Ekumeniczną”.	826
433	27 maja, notatka konsula generalnego w Malmö Wizycie przewodniczącego NSZZ „Solidarność” w Szwecji „towarzystwo ogromne zainteresowanie społeczeństwa szwedzkiego i wszystkich środowisk polonijnych”.	827
434	28 maja, okólnik dyrektora Departamentu Konsularnego Instrukcja wizowa w sprawie przyjazdów na uroczystości pogrzebowe prymasa Polski: „prosimy w miarę możliwości wpływać hamująco na przyjazdy zbiorowe z uwagi na sytuację w kraju (trudności hotelowe i wyżywieniowe)”.	828
435	28 maja, pismo dyrektora Departamentu II do dyrektora DPWKiN Opinia w sprawie projektu noty ograniczającej działalność propagandowo-informacyjną placówek dyplomatycznych i konsularnych w Polsce: „Nie wydaje się celowe wprowadzanie cenzury MSZ na wydawnictwa rozpowszechniane przez placówki”.	829
436	28 maja, pismo dyrektora Departamentu Prawno-Traktatowego do dyrektora DPWKiN Krytyczna ocena projektu noty ograniczającej działalność propagandowo-informacyjną placówek dyplomatycznych i konsularnych w Polsce.	831
437	29 maja, szyfrogram dyrektora Departamentu III do ambasadora w Waszyngtonie Udział delegacji USA w uroczystościach pogrzebowych prymasa Polski: „Ambasada dawała do zrozumienia, że oczekiwaliby przyjęcia delegatów oficjalnych na odpowiednio wysokim szczeblu”.	832

LISTA DOKUMENTÓW

438	29 maja, szyfrogram ambasady w Budapeszcie „W drugiej dekadzie maja węgierskie środki masowego przekazu jednoznacznie negatywnie przedstawiają informacje o wydarzeniach w Polsce”.	833
439	29 maja, okólnik ministra spraw zagranicznych i ministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej Zawieszenie w 1981 r. podróży urlopowych „na koszt państwa pracowników wszystkich placówek zagranicznych i ich rodzin oraz dzieci przebywających w kraju, z wyjątkiem przypadków szczególnych”.	834
440	[maj], pismo wiceministra Olechowskiego do ambasadora w Hanoi Wyjaśnienia pogłosek o zarzutach personalnych: „Pragnę zapewnić, że przesyłane Wam oceny i uwagi w żadnym wypadku nie zawierają podtekstów złośliwych czy osobistych”.	835
441	[maj?], notatka DPWKiN [?] Aktualny stan współpracy kulturalnej z krajami zachodnimi: „Do chwili obecnej podpisaliśmy łącznie 13 umów”.	840
442	1 czerwca, szyfrogram ambasady w Dhace Wojskowy zamach stanu w Bangladeszu: „Prezydent Ziaur Rahman został zamordowany o godzinie 4 nad ranem w sobotę 30 maja”.	848
443	1 czerwca, szyfrogram ambasady w Sofii Artykuł pisma „Rabotniczesko dzieło” poświęcony sytuacji w Polsce: „Jest to pierwsze publicznie wyrażone własne krytyczne stanowisko Bułgarów wobec naszych wydarzeń”.	849
444	1 czerwca, szyfrogram konsula generalnego w Chicago „Polonia zareagowała na śmierć kardynała Wyszyńskiego żalem z powodu odejścia patrioty, przywódcy religijnego wywierającego normalizujący wpływ na wydarzenia w Polsce”.	851
445	1 czerwca, okólnik dyrektora DSiP „Rozpoczęta w połowie maja 24. runda rokowań wiedeńskich w sprawie redukcji sił zbrojnych i zbrojeń w Europie Środkowej nie przyniosła zmian stanowisk”.	852
446	1 czerwca, okólnik wiceministra Dmochowskiego Instrukcja w sprawie informowania o obchodach 100. rocznicy urodzin generała Władysława Sikorskiego: „Sikorski był autorem reorientacji polskiej polityki zagranicznej – od wrogości wobec ZSRR do sojusznicych, dobrosąsiedzkich stosunków”.	853

LISTA DOKUMENTÓW

447	1 czerwca, notatka Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych Chińskie oceny sytuacji w Polsce: „Polska stwarza obecnie wielki problem dla ZSRR. Jeśli ZSRR nie użyje siły, to zamieszanie może się rozszerzyć na inne kraje Europy Wschodniej, utrudniając plany okrążenia Europy Zachodniej”.	854
448	2 czerwca, szyfrogram ambasadora w Berlinie Kościół Ewangelicki w NRD „będzie w dalszym ciągu przeciwdziałał nastrojom antypolskim, szkodliwym dla obu narodów”.	857
449	2 czerwca, szyfrogram dyrektora Departamentu Konsularnego do ambasadora w Waszyngtonie i konsulów generalnych w Chicago i Nowym Jorku Krytyczna ocena pobytu w Polsce prezesa Kongresu Polonii Amerykańskiej, związanego z uroczystościami pogrzebowymi prymasa Polski.	859
450	2 czerwca, szyfrogram ambasady w Bagdadzie do MHziGM Prośba o pilne dostawy uzbrojenia do Iraku.	860
451	2 czerwca, szyfrogram ambasadora w Budapeszcie Krytyczne oceny sytuacji w Polsce przekazane przez władze węgierskie w czasie wizyty ministra zdrowia i opieki społecznej na Węgrzech.	861
452	2 czerwca, notatka konsulatu generalnego w Londynie (fragment) Działania środowisk polonijnych i współpraca konsularna w świetle aktualnej sytuacji wewnętrznej w PRL.	862
453	3 czerwca, szyfrogram ambasadora w Addis Abebie Informacje attaché handlowego o polsko-etiopskiej wymianie handlowej: „Według stanu na 1 czerwca łączna wartość otwartych akredytyw oraz zawartych i finalizowanych kontraktów wyniosła 4.610 tysięcy dolarów USA”.	870
454	3 czerwca, notatka WZ KC PZPR „Delegacja radzieckich dziennikarzy przyjechała z zadaniem rozeznania sytuacji w Polsce i złożenia raportu swojemu kierownictwu”.	870
455	3 czerwca, notatka informacyjna „Należy liczyć się ze stałym wzrostem zainteresowania «Solidarnością» ze strony Polonii oraz różnych politycznych ugrupowań w krajach jej zamieszkania”.	871
456	4 czerwca, szyfrogram stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Prośba KRLD o głosowanie przez przedstawiciela PRL „przeciw przyjęciu Korei Południowej do organizacji pozarządowej”.	877

LISTA DOKUMENTÓW

457	4 czerwca, szyfrogram ministra pracy, płac i spraw socjalnych (z Genewy) Brak „jednoznacznie antyrządowych lub antykomunistycznych treści” w wystąpieniach przewodniczącego NSZZ „Solidarność” w czasie 67. sesji Konferencji Ogólnej MOP.	878
458	4 czerwca, projekt pilnej notatki (fragmenty) Wizytę ministra spraw zagranicznych w Rumunii „ocenić należy jako ważne, pozytywne, polityczne wydarzenie, zarówno z punktu widzenia stosunków dwustronnych, jak i sytuacji międzynarodowej”.	879
459	[przed 5 czerwca], niepodpisana notatka „Wydarzeń 1968 r. w CSRS nie można porównywać z sytuacją w Polsce, gdyż występują zasadnicze różnice”.	883
460	5 czerwca, szyfrogram ambasadora w Hadze Holenderski parlamentarzysta po złożeniu wizyty w Polsce „zapewnił, że jeszcze aktywniej będzie włączał się w popieranie pomocy gospodarczej i współpracy między naszymi krajami”.	885
461	5 czerwca, szyfrogram ministra pracy, płac i spraw socjalnych (z Genewy) Przewodniczący NSZZ „Solidarność” w czasie 67. sesji Konferencji Ogólnej MOP „występował przy pełnej sali. Nie przerywano oklaskami. Po – zmasowane gratulacje zachodnich i niezaangażowanych”.	886
462	5 czerwca, szyfrogram ambasady w Berlinie Aktywne działania propagandowe podejmowane przez władze wschodnioniemieckie wobec polskich pracowników zatrudnionych w NRD.	887
463	5 czerwca, biuletyn informacyjny MSZ Zwiększenie liczby krytycznych reakcji krajów socjalistycznych na wydarzenia w Polsce.	888
464	5 czerwca, notatka informacyjna Polsko-holenderskie konsultacje polityczne: „Jakakolwiek interwencja w Polsce miałaby bardzo poważne konsekwencje dla sytuacji międzynarodowej”.	890
465	6 czerwca, protokół posiedzenia Biura Politycznego (fragmenty) List KC KPZR do KC PZPR „wyraża ocenę naszej sytuacji i wielki niepokój o socjalizm w Polsce, nad którym zawisło niebezpieczeństwo”.	893
466	8 czerwca, notatka informacyjna Wizyta przewodniczącego NSZZ „Solidarność” w Japonii: „Stwierdzić trzeba, że we wszystkich swoich wypowiedziach	906

LISTA DOKUMENTÓW

- L. Wałęsa zachowywał powściągliwość i spokój, unikając jakichkolwiek kontrowersyjnych deklaracji”.
- 467 9 czerwca, szyfrogram ambasadora w Budapeszcie 910
Rozmowy jugosłowiańsko-węgierskie na temat sytuacji w Polsce: „Z pryncypialnych zasad ZKJ jest zdecydowanie przeciwny wszelkiej interwencji z zewnątrz”.
- 468 9 czerwca, szyfrogram ambasadora w Bagdadzie 911
Atak izraelskiego lotnictwa na iracki reaktor atomowy. Prośba MSZ Iraku „do rządów KS, aby z uwagi na bliskie przyjacielskie stosunki między nimi a Irakiem wydały stosowne oświadczenie potępiające izraelską agresję”.
- 469 9 czerwca, szyfrogram ambasadora w Rzymie 912
Arcybiskup metropolita krakowski „prosił o przekazanie władzom zwierzchnim zapewnienia, że jego rozmowy z papieżem i Casarolim będą dobrze służyć interesom Polski, a w szczególności stosunkom państwo–kościół i Polska–Watykan”.
- 470 9 czerwca, szyfrogram ambasady w Pradze 913
„Prawie wszystkie z nami rozmowy dotyczą sytuacji w Polsce. Rozmówcy zachodni oceniają, że interwencja skomplikowałaby i tak już trudną sytuację w Europie i w świecie”.
- 471 9 czerwca, protokół posiedzenia POP przy ambasadzie w Akrze 914
Krytyka działań placówki i radcy hanlowego.
- 472 10 czerwca, szyfrogram ministra pracy, płac i spraw socjalnych (z Genewy) 916
Spotkanie z delegatami krajów socjalistycznych w czasie 67. sesji Konferencji Ogólnej MOP „bardzo potrzebne, wyjaśniliśmy sporo wątpliwości. Zmieniło ono nieco ochłodzone ostatnio stosunki i powinno pomóc w dalszej współpracy na sesji”.
- 473 10 czerwca, szyfrogram ambasadora w Ulan Bator 917
Radziecki ambasador ZSRR „nawiązując do ostatniego akapitu” listu KC KPZR do KC PZPR, „podkreślił, że ZSRR nie pozwoli skrzywdzić i nie pozostawi w biedzie socjalistycznej Polski”.
- 474 10 czerwca, szyfrogram ambasadora w Paryżu 919
Prezydent Francji „oświadczył, że śledzi na bieżąco i z największym zainteresowaniem wydarzenia w Polsce. Podkreślił sympatię dla Polski”.
- 475 10 czerwca, protokół posiedzenia BP KC PZPR 920
Ewentualne zmiany we władzach PZPR. Zdaniem I sekretarza KC PZPR „wyprowadzenie kraju z kryzysu wymaga

LISTA DOKUMENTÓW

- jedności w kierownictwie. Dziś podział w naszym kierownictwie jest realnym faktem”.
- 476 10 czerwca, okólnik dyrektora Departamentu Konsularnego 927
 „Departament Konsularny prosi więc o podjęcie szeregu inicjatyw nie tylko powstrzymujących spadek dochodów z tytułu opłat konsularnych, lecz także przyczyniających się do stałego ich wzrostu”.
- 477 11 czerwca, okólnik dyrektora Departamentu V 929
 Działania Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie ataku Izraela na Irak.
- 478 11 czerwca, szyfrogram ambasadora w Waszyngtonie 931
 „Praca naszej floty rybackiej, łowiącej u zachodnich wybrzeży USA i Kanady, zagrożona jest z powodu braku paliwa”.
- 479 11 czerwca, notatka informacyjna 931
 „W polsko-koreańskich kontaktach dyplomatycznych Koreańczycy zapewniają o niezmienności udzielania przez PPK i rząd KRLD poparcia dla PZPR i rządu PRL”.
- 480 12 czerwca, szyfrogram p.o. szefa misji wojskowej w Berlinie Zachodnim 933
 Rozmowy z przedstawicielami państw zachodnich w sprawie sytuacji w Polsce: „Wszyscy rozmówcy dali do zrozumienia, iż obecnie na Zachodzie będzie mniej hałasu wokół spraw polskich”.
- 481 12 czerwca, szyfrogram ambasadora w Budapeszcie 934
 „W węgierskich środkach masowego przekazu utrzymuje się krytyczny ton [o] sytuacji w Polsce”.
- 482 12 czerwca, szyfrogram wicedyrektora DSiP (z Madrytu) 935
 Dyskusje na temat sytuacji w Polsce w czasie spotkania KBWE: „Sytuacja w Polsce stała się ponownie stałym przedmiotem rozmów w kuluarach”.
- 483 13 czerwca, szyfrogram ambasadora w Pekinie 936
 Zdaniem ambasadora ZSRR „odbyły się konsultacje między Chinami a Zachodem (głównie NATO) w sprawie reagowania w przypadku «interwencji militarnej ZSRR i pozostałych państw UW w Polsce»”.
- 484 14 czerwca, szyfrogram ambasadora w Paryżu 938
 Premier Francji „rozumie w pełni znaczenie sprawy. W imieniu prezydenta i swoim zapewnia o chęci Francji udzielenia nam pomocy. Doceniają wielkie znaczenie naszych procesów dla Polski i szerzej”.

LISTA DOKUMENTÓW

- 485 15 czerwca, szyfrogram ambasadora w Budapeszcie 940
„9 czerwca br. odbyło się BP KC WSPR poświęcone sytuacji w Polsce. Bezpośrednią przyczyną była informacja ZSRR o sytuacji w Polsce i list KC KPZR do KC PZPR”.
- 486 15 czerwca, szyfrogram ambasadora w Pekinie 942
Spotkanie ambasadorów krajów socjalistycznych w sprawie sytuacji w Polsce. Zdanie radzieckiego ambasadora: „ZSRR niezmiennie stoi na stanowisku, jak to zostało jednoznacznie powiedziane na grudniowym UW w Moskwie, że «towarzysze polscy sami powinni uporać się z kryzysem»”.
- 487 15 czerwca, notatka Wydziału Zagranicznego i Wydziału Pracy Ideowo-Wychowawczej KC PZPR 944
40. rocznica agresji Niemiec na ZSRR „winna być szeroko wykorzystana propagandowo dla przypomnienia istoty i agresywnego charakteru faszyzmu oraz walki z nim i poniesionych ofiar narodów Związku Radzieckiego”.
- 488 15 czerwca, notatka dyrektora Gabinetu Ministra 945
Oczekiwane podjęcie działań w sprawie realizacji decyzji o zawieszeniu działalności niektórych placówek dyplomatycznych i konsularnych.
- 489 15 czerwca, démarche ambasadora w Kolonii 946
„Strona polska wyraża ponownie sprzeciw wobec działania organizacji przesiedleńczych, których aktywność jest niebezpieczna dla dalszego kształtowania naszych stosunków dwustronnych oraz odprężenia i współpracy ogólnoeuropejskiej”.
- 490 16 czerwca, szyfrogram ambasadora w Kabulu 949
Zdementowanie pogłosek o odwołaniu polskich specjalistów z Afganistanu.
- 491 16 czerwca, szyfrogram ambasady w Londynie 950
Wizycie delegacji NSZZ „Solidarność” w Wielkiej Brytanii „nadano charakter polityczny, czego wyrazem zaaranżowanie spotkań na najwyższym szczeblu”.
- 492 16 czerwca, pilna notatka 951
Rozmowa wiceministra Olechowskiego z ambasadorem Bułgarii: „Decyzja rządu bułgarskiego, która poważnie skomplikuje plany urlopowe setek tysięcy naszych obywateli, była dla nas nieprzyjemnym zaskoczeniem”.
- 493 16 czerwca, notatka Zarządu II Sztabu Generalnego WP 953
„Ambasada amerykańska w Warszawie postuluje podjęcie aktywniejszych działań, m.in. poprzez dziennikarzy zachodnich,

LISTA DOKUMENTÓW

- na rzecz pełniejszego rozpoznania kierunków działania ZP
«Grunwald»
494	16 czerwca, notatka informacyjna	67. sesja Konferencji Ogólnej MOP „charakteryzuje się wysokim stopniem upolitycznienia. [...] «Sprawa polska» nie została w dotychczasowej fazie wprowadzona na oficjalne forum konferencyjne, tym niemniej jest to jeden z najczęstszych tematów rozmów kularowych, a także w kontaktach delegacji PRL”.	954
495	16 czerwca, notatka dyrektora Departamentu III	Potrzebne pilne akredytowanie ambasadora w La Paz.	958
496	17 czerwca, szyfrogram szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską	Według osobistego sekretarza Jana Pawła II „Papież czuje się źle, bardzo cierpi, nie osiągnął jeszcze etapu rekonwalescencji”.	959
497	17 czerwca, szyfrogram ambasadora w Belgradzie	Jugosłowiańskie oceny XI plenum KC PZPR: „Z dotychczasowych rozmów wynika, że towarzysze jugosłowiańscy dość powszechnie określają rozwój wydarzeń wewnętrznych w Polsce jako bardzo niebezpieczny”.	960
498	17 czerwca, szyfrogram wiceministra handlu zagranicznego i gospodarki morskiej do ambasadora w Wiedniu	Konieczna interwencja u nowozelandzkiego ambasadora „w sprawie przyznania przez władze Nowej Zelandii licencji na import 600 szt. małych Fiatów”.	961
499	17 czerwca, pismo Ośrodka Informacji i Kultury Polskiej w Lipsku do Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi	Protest lipskich władz miejskich w sprawie muzealnego folderu, zawierającego informacje o przechowywaniu w Lipsku zrabowanych dzieł sztuki.	962
500	17 czerwca, notatka wicedyrektora Departamentu IV	„Zachodzi potrzeba podjęcia dalszych kroków” w kwestii przeciwdziałania decyzji Stałej Konferencji Ministrów Kultury RFN dotyczącej sposobu oznaczania granic niemieckich.	963
501	18 czerwca, protokół posiedzenia BP KC PZPR (fragmenty)	Rozmowa I sekretarza KC PZPR z sekretarzem generalnym KC KPZR. Zdaniem Breźniewa „Nie powinno być dalszych ustępstw”.	965
502	19 czerwca, szyfrogram ambasadora w Pradze	Zauważalne „pewne zniecierpliwienie tutejszej propagandy przebiegiem procesu stabilizacji w Polsce”.	966

LISTA DOKUMENTÓW

503	19 czerwca, notatka informacyjna	Wypowiedzi prezydenta USA na temat sytuacji w Polsce: „komunizm jest smutnym, dziwnym rozdziałem w historii ludzkości, którego ostatnie strony są właśnie pisane”.	967
504	22 czerwca, szyfrogram ambasadora w Ottawie	Informacje konsula generalnego w Toronto o działalności przedstawiciela środowisk polonijnych.	968
505	22 czerwca, okólnik dyrektora Departamentu Łączności	Incydent związany z nadużywaniem alkoholu przez służbę wartowniczą polskich placówek dyplomatyczno-konsularnych powodem przypomnienia „o bezwzględny zakazie spożywania alkoholu w czasie służby”.	969
506	22 czerwca, okólnik dyrektora Departamentu Łączności	„W związku z próbą założenia podglądu w pomieszczeniach służbowych jednej z naszych placówek w USA” konieczne zachowanie ostrożności i podjęcie działań kontrolnych.	970
507	22 czerwca, notatka Departamentu V	„Irak posiada środki na to, aby wesprzeć Polskę finansowo, w zamian za co oczekuje zwiększonych dostaw uzbrojenia”.	971
508	23 czerwca, szyfrogram ambasadora w Londynie	„Stanowisko amerykańskich bankierów w sprawach polskich kredytów wywołuje krytykę Brytyjczyków”.	973
509	23 czerwca, szyfrogram ambasadora w Ottawie	Radziecki ambasador „otrzymał polecenie przekazania sekretarzowi KC KPK [...] list KC KPZR w sprawie sytuacji w Polsce. Podobne listy przesłano do partii włoskiej, belgijskiej i prawdopodobnie szwedzkiej”.	974
510	23 czerwca, notatka dyrektora Biura Paszportów MSW	Rezultatem rozwoju współpracy kulturalnej i naukowo-technicznej z krajami zachodnimi „jest między innymi także rosnąca, szczególnie od 1978 r., liczba wyjeżdżających obywateli polskich na różnorodne staże, stypendia i praktyki zawodowe”.	975
511	24 czerwca, szyfrogram ambasadora w Ulan Bator	„Sprawy polskie, pomimo XI Plenum KC PZPR, są nadal głównym tematem politycznym w rozmowach na tutejszym terenie”.	981
512	24 czerwca, szyfrogram ambasady w Sofii	Protest strony bułgarskiej przeciw upamiętnieniu śmierci prymasa Polski przez polskich uczestników targów myśliwskich w Bułgarii.	982

LISTA DOKUMENTÓW

- 513 24 czerwca, notatka informacyjna 982
Wizyta ministra spraw zagranicznych w Wielkiej Brytanii „miała bardzo roboczy i konkretny przebieg. Gospodarze starali się wykazać pragmatyzm i dużą elastyczność oraz zrozumienie dla naszych problemów i potrzeb. Wizyta stanowiła określony impuls w rozwój polsko-brytyjskiej współpracy”.
- 514 [po 24 czerwca], notatka zastępcy kierownika Wydziału Kultury KC PZPR 987
Pokazy filmu „Człowiek z żelaza” tematem narady u ministra kultury i sztuki: „Istnieje oczywiście możliwość odwołania pokazów – szczególnie dotyczy to pokazów dla «Solidarności» – łączy się to jednak z poważnym ryzykiem wzrostu napięcia na tym tle”.
- 515 25 czerwca, szyfrogram ambasadora w Berlinie 988
Zwiększenie aktywności NSPJ wobec spraw polskich.
- 516 25 czerwca, szyfrogram ambasadora w Kolonii 989
Wg ambasadora Włoch „na spotkaniu z ambasadorami krajów EWG Schmidt wyraził duże zaniepokojenie rozwojem sytuacji w Polsce i pesymistyczny pogląd co do możliwości wyjścia z kryzysu”.
- 517 25 czerwca, szyfrogram dyrektora Departamentu ds. Stosunków z ZSRR do ambasadora w Moskwie 990
Pożądane przeprowadzenie konsultacji dotyczących ograniczenia wydatków finansowych związanych z polskim udziałem w KNP.
- 518 25 czerwca, notatka ambasadora w Hadze 991
Różnice pomiędzy PZPR a Komunistyczną Partią Holandii w ocenie sytuacji w Polsce: „Ich zdaniem konieczne jest odrzucenie jakiegokolwiek interwencji, nie tylko wojskowej, ale i politycznej”.
- 519 26 czerwca, notatka informacyjna 993
Minister spraw zagranicznych Grecji w czasie wizyty w Polsce „z całą mocą potwierdził konstruktywne stanowisko rządu greckiego w stosunku do Polski, do wysiłków kierownictwa PRL na rzecz wyjścia z obecnego kryzysu politycznego i gospodarczego oraz przekonanie, że wysiłki te zakończą się sukcesem”.
- 520 26 czerwca, notatka informacyjna 998
Wizyta ministra spraw zagranicznych Szwecji w Polsce „przyniosła się do przywrócenia w stosunkach ze Szwecją tradycyjnie żywej i pozytywnej tradycji dialogu politycznego”.

LISTA DOKUMENTÓW

- 521 27 czerwca, szyfrogram ambasadora w Kolonii 1004
Trudności w uzyskaniu pomocy finansowej od EWG i RFN:
„Rozpoczęto jednak rozmowy w kołach politycznych i banko-
wych na temat polskich życzeń”.
- 522 29 czerwca, szyfrogram ambasady w Tiranie do wiceministra handlu 1006
zagranicznego i gospodarki morskiej
Trudności w stosunkach handlowych: „Dostawca upiera się
przy odbiorze całości zakontraktowanych pomidorów”.
- 523 29 czerwca, szyfrogram konsula generalnego w Chicago do dyrektora 1007
Departamentu Konsularnego i ambasadora w Waszyngtonie
Informacja o aresztowaniu Mariana Zacharskiego przez wła-
dze USA „wywołała wiele zamieszania, w szczególności wśród
amerykańskich pracowników Polamco, i nieprzychylnych ko-
mentarzy ze strony kontrahentów”.
- 524 29 czerwca, notatka informacyjna 1008
Możliwe uzyskanie dodatkowych kredytów finansowych we
Włoszech i w RFN.
- 525 30 czerwca, szyfrogram ambasadora w Kolonii 1009
„W ostatnich tygodniach wyraźnie narasta akcja propagowania
w tut. mediach pomocy paczkowej z RFN dla społeczeństwa
polskiego”.
- 526 30 czerwca, okólnik kierownika Wydziału Zagranicznego 1010
Oczekiwane wprowadzenie „znacznego ograniczenia udziału
delegacji bratnich partii” w obradach IX nadzwyczajnego zjaz-
du PZPR.